

BIBLIOTECA

PENTRU TOTI

VASILE ALECSANDRI

Scrisori Inedite

— Corespondența cu Edouard Grenier —
1855—1885

Traduse și publicate cu o Introducere
DE
ALECSANDRESCU-DORNA

Editura Librăriei **LEON ALCALAY**
București. Calea Victoriei, 37

www.dacoromanica.ro

Preț 30 bani

Opere de Vasile Alecsandri

Publicate în

„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI“

<i>Doine</i> , cu o prefață de D. Bianu	0.30
<i>Lacrămioare Poezii</i> „	0.30
<i>Suvenire</i> „ „ „	0.30
<i>Mărgăritarele</i> „ „ „	0.60
<i>Pasteluri</i> „ „ „	.03
<i>Varia</i> „ „ „ „	0.30
<i>Atele</i> „ „ „ „	0.60
<i>Ostași noștri Poezii eroice.</i>	0.30
<i>Dumbrava Roșie</i> poem istoric	0.30
<i>Legende</i>	0.60
Aceste volume reunite și legate împreună formează	
<i>Volumul I Poezii lirice</i>	2.50
<i>Volumul II Poezii lirice</i>	2.50
<i>Volumul III Poezii eroice.</i>	2.50
<i>Teatru vol I. Cinel-Cinel, Cetatea Neamțului</i>	0.30
<i>Teatru vol. II. Barbul Lăutarul, Kera Nastasia,</i>	
<i>Piatra din casa, Florin și Florica</i>	0.30
Ambele volume legate împreună	1.25
<i>Ovidiu</i> Dramă în 5 acte	0.60
<i>Fântâna Blanduziei</i> Piesă în 3 acte	0.30
<i>Desnoț-Vodă</i> Legendă istorică în versuri . .	0.60

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

VASILE ALECSANDRI

Scrisori Înedite

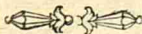
— **CORRESPONDENȚA CU EDOUARD GRENIER** —

1855—1885

Traduse și publicate cu o Introducere

DE

ALECSANDRESCU-DORNA

BUCUREȘTI

Editura Librăriei LEON ALCALAY

No. 37. — Calea Victoriei. — No. 37

www.dacoromanica.ro

INTRODUCERE

În Decembrie anul trecut câteva reviste franceze s'au ocupat de o broșură atunci apărută la Besançon: „*Edouard Grenier et ses correspondants*“, al cărei autor erà d-l Georges Gazier, conservatorul bibliotecii din acel oraș. Scurtele dări de seamă ale acelor reviste vorbeau cu elogiile despre o întreagă corespondență a lui Ed. Grenier, pe care d-l Gazier o descoperise în biblioteca al cărei conservator erà, o adunase și o clasase, corespondență în care se aflau scrisori de-ale lui Victor de Laprade, Auguste Barbier, Emile Augier, Sully Prudhomme, Alexandre Dumas, Prosper Merimée, Jules Lemaitre, Ferdinand Brunetiere, Challemel-Lacour, Albert Vandal și de ale multor alți scriitori și oameni politici francezi, scrisori de-ale d-lui de Gubernatis, precum și *trei-zeci și două de scrisori ale lui Vasile Alecsandri, dintre anii 1855—1885*.

La câțeva vreme ne-am putut procura broșura ce ne interesase. Erà un extras din publicațiunea „*Memoires de la Société d'Emulation du Doubs*“

(seria 8-a, tom. IV, 1909), el însuși un memoriu amănunțit asupra corespondenței pe care poetul Edouard Grenier, mort în 1901, o lăsase bibliotecii orașului Besançon. D-l Gazier, un tânăr savant, fiul profesorului dela Sorbona d-l Antonin Gazier, își putuse da seama de bogăția materialului ce aveà la îndemână, de importanța acelor mii de scrisori de-ale celor mai mari personalități literare și politice din a doua jumătate a veacului al XIX-lea și deschidea cercetătorilor drum nou pentru studierea corespunzătoarei epoce literare și politice.

Importanța cea mare a memoriului d-lui Gazier erà pentru noi semnalarea scrisorilor lui Vasile Alecsandri, scrisori inedite, necunoscute la noi în țară.

Din corespondența ce a urmat între noi și d-l Georges Gazier a rezultat împrejurarea fericită de a fi hotărât pe tânărul savant să publice scrisorile bardului nostru național. Prin amabilitatea d-lui Gazier am obținut unul dintre primele exemplare ale lucrării d-sale: „*Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri a Edouard Grenier*“ (Paris, Librairie ancienne Honoré Champion, 1911). O interesantă introducere și importante note precedă și însoțesc cele treizeci și două scrisori ale lui Vasile Alecsandri.

Traducând și publicând aceste scrisori — de nețăgăduită însemnătate pentru completarea operei marelui nostru poet — ne permitem a utiliza din introducerea d-lui Gazier paginile referitoare la Edouard Grenier, de numele căruia se leagă acum

o pagină nouă și frumoasă din opera celui mai mare poet al României.

„Edouard Grenier, născut la Baume-les-Dames în 20 Iunie 1819, mort în acelaș oraș la 4 Decembrie 1901, este considerat cu drept cuvânt ca unul dintre cei d'întâi printre poeții de al douălea ordin pe cari i-a produs secolul al XIX-lea. Discipol al lui André Chénier, al lui Lamartine, al lui Vigny și al lui Musset, el merită să fie pus alături de Barbier, de Brizeux, de Laprade, destul de aproape de Sully-Prudhomme care'i prețuia foarte mult talentul. Opera lui Grenier se adresează mai cu seamă unei elite și aceasta este pricina pentru care numele nu'i este cunoscut decât de literați, dincolo de Franche-Comté care l-a văzut născând. Dar cei cari pot avea în mâni cele trei volume ale lui de poezii complete, simt citindu-le o plăcere din cele mai delicate, pricinuită de înălțimea și finețea sentimentelor exprimate, de farmecul descrierilor și armonioasa cadență a versurilor, totdeauna cizelate cu artă.

„Afară de acestea Grenier eră, după mărturisirea celor ce l-au cunoscut, un om cu relațiuni alese. A cunoscut aproape pe toți scriitori iluștri ai vremii lui, și, într'un secol în care rivalitățile literare au fost adesea atât de aspre, nu a numărat printre dâșii decât prieteni. Corespondența lui poartă la fiecare pagină mărturisirea adâncei afecțiuni ce inspiră tuturor. A vorbit el singur în ale lui „Souvenirs littéraires“ de excelentele ra-

porturi ce a întreținut cu supraviețuitorii epocii romantice, cu Lamartine, Musset, Ch. Nodier, George Sand, Mérimée, Vigny, dar scrisorile lor, pe cari le păstră cu sfințenie, au pierit în incendiul ce i-a distrus casa din rue de Lille, în Mai 1871. Restul corespondenței lui, în posesiunea bibliotecii din Besançon, lasă să se vadă cât îl stimau scriitori ca Emile Augier, V. de Laprade, Auguste Barbier, Alexandre Dumas fiul, Henri Becque, și Sully Prudhomme, spre a nu vorbi decât de morți. Articolele pe cari D-nii Ch. Baille, Jules Lemaitre și Alfred Mézières le-au consacrat memoriei lui mai arată și seducțiunea ce poetul baumez exercită în jurul lui. Distincțiunea lui înăscută, eleganța purtărilor lui, agrementul conversației lui, fermecau mai cu seamă pe femei, a căror societate el o căută bucuros. Contesa d'Agout, d-nele Amable Tastu, Ackermann, Arvéde Barine, Pauline Caro, Valentine de Lamartine, Emmeline Raymond, sunt în primul rând printre nenumăratele prietene ale lui Grenier, cari își făceau o plăcere a corespundă cu dânsul, a'i încredința chiar gândurile lor tainice, bucuriile și întristările lor intime.

„Printre corespondenții lui Grenier mai figurează mulți streini, germani, greci și români, italieni mai cu seamă, pe cari îi cunoscuse în timpul călătoriilor lui. După cum spune prin gura lui Marcel, eroul uneia din cele mai de seamă poeme ale lui:

Il vit bien des pays; en faut-il le détail?
La Grèce, l'Italie et tout le monde antique,
L'Orient qui sommeille et l'Europe en travail,
L'Allemagne aux yeux bleu, Rügen et la Baltique,

și, în toate aceste țări, Grenier a știut să lege prietenii credincioase.

„Atașat la ministerul de finanțe dela 1841 la 1848, a fost însărcinat în 1847 cu o misiune în Germania. După căderea lui Ludovic-Filip intră în diplomatie, fu numit de Lamartine în 1848 al doilea secretar al legațiunii Franței la Berlin; de-acolo, fu trimis în aceeaș calitate la Berna, apoi la Francfort. El însă părăsi brusc cariera diplomatică în 1851, după lovitura de Stat a lui Ludovic Bonaparte; nu vru să servească pe acela pe care'l numi totdauna, ca și Victor Hugo, omul lui 2 Decembrie. Posesor al unei averi frumoase, care'i asigură independența, se consacră de aci înainte cu totul cultului literilor și poeziei și trăi astfel până la vârsta de optzeci și doi de ani.

„În timpul ultimilor patruzeci de ani, Grenier nu renunță decât odată la libertatea lui, la sfârșitul lui 1854. Primii atunci să devină secretarul particular al prințului Moldovei, Grigore Ghica, căruia îi plăcea să se înconjoare de colaboratori francezi în opera de regenerare a principatelor dunărene, căreia se consacrase. Grenier stete optsprezece luni în serviciul prințului Ghica, până în momentul când acesta trebui să părăsească puterea sub presiunea Turciei și Austriei, în Iulie 1856“.

Mai departe, d. Gazier spune în introducerea sa:

„Grenier a povestit în ale lui „Souvenirs littéraires“ întrevederea ce a avut cu Prosper Mérimée, vecinul lui din rue de Lille, în momentul plecării lui spre Moldova. Era, ne spune dânsul, ocupat cu facerea cuferelor, când ~~Mérimée~~ veni la dânsul, îmbrăcat cu frumosul lui halat japonez. Li aducea o scrisoare de recomandatie pentru unul din prietenii lui din Moldova. Vasile Alecsandri, „un om încântător, adăogă el, întâiul poet din țara lui, și cu care călătorise în Spania“. În urmă, Grenier a trebuit să se felicite de această recomandație, căci nu'i eră cu putință să găsească în țara moldovenească un om cu care să fie în mai perfectă comunitate de idei și de sentimente ca acest român deja celebru, în vârstă de treizeci și patru de ani atunci, mai tânăr decât el abia cu doui ani. O prietenie din cele mai strânse se stabilî repede între ei, și fu durabilă, pentru că relațiile epistolare se urmară ~~între Grenier și Alecsandri~~ timp de mai bine de treizeci de ani“.

După ce face o foarte elogioasă biografie a marelui nostru Alecsandri, d-l Gazier își încheie astfel interesanta d-sale introducere:

„Scrisorile lui Vasile Alecsandri pe cari le publicăm aci prezintă pentru români, compatrioții lui, un interes indiscutabil, căci tot ce-a eșit din pana poetului lor național merită să fie cu pietate adunat. Afară de aceasta însă ei vor citi cu plă-

cere amănuntele ce dă Alecsandri asupra lui însuși și asupra compunerii operilor lui, aprecierile ce face asupra caracterului și moravurilor Moldovenilor și Valachilor, elogiul emoționat ce face neînfrântului lor curagiu în momentul războiului independenței. În această privință, scrisorile dela 1877 sunt adevărate pagini de istorie demne de a trece la posteritate.

„Nici noi, francezii, nu avem motive mai puțin puternice de a citi și gustă această corespondență. Mai întâi Alecsandri a scris aceste scrisori în franțuzește, și e de ajuns să-ți arunci ochii asupra lor ca să constați cu câtă stăpânire ne mănuiă streinul acesta limba. Stilul lui curge cu o limpeziciune extraordinară; știe totdeauna să găsească, spre a-și exprima cugetarea, cuvântul potrivit și imagina cea mai expresivă, uneori cea mai pitorească. Mica legendă venețiană pe care o povestește lui Grenier, în scrisoarea lui dela 1 Octombrie 1858, este un adevărat model de genul acesta. În alte părți, mai cu seamă când vorbește de țara lui sau de a noastră, patima ce-l însuflețește îi inspiră accente de o elocință rară. Unele pasagii ne fac să gândim la Lamartine cu care, ca poet și ca om politic, are de altfel multe puncte de asemănare.

„În sfârșit, nu ne e cu putință să nu fim cuprinși de o adâncă emoție constatând sentimentele ce Franța a știut să inspire lui Alecsandri. Chiar dela sosirea lui la Paris, fusese cucerit de civilizația noastră, sedus de literatura, de artele, de

gusturile noastre, de spiritul francez într'un cuvânt. Și astfel știrea dezastrelor noastre dela 1870 îi pricinuește o întristare și o indignare extraordinară. Scrisorile lui dela 1870—1871 către Grenier arată cât de mult ne iubea țara, ale cărei răni le simțea ca și când ar fi fost făcute chiar patriei lui. Franța învinsă, eră pentru dânsul întreaga rasă latină lovită în inimă, eră omenirea însăș micșorată și umilită în ceeace aveà ea mai nobil.

„Se știe cum, în acea epocă dureroasă a istoriei noastre, românii, recunoscători de ceeace făcusem pentru desrobirea lor în timpul nostru de prosperitate, au știut să ne spună cuvinte de mângâere. Nu s'a uitat în țara noastră proclamația dată de ministerul Brătianu, afirmând la începutul războiului franco-german că, „acolo unde fâlfâiau drapelul Franței, acolo erau și interesele și simpatiile României“.

„Nimeni însă n'a fost mai elocuent interpret al acestor sentimente ca V. Alecsandri, mai cu seamă în scrisorile lui către Grenier dela 14 Octombrie 1870, 8 Iunie și 12 Octombrie 1871. El plânge firește asupra nenorocirilor noastre, dar arată și o neclintită încredere în destinele noastre, căci știe că Franța nu poate muri. Tot așa în 1877 își exprimă încrederea în viitorul țării noastre: „Când e cineva Franța, scrie el, când ai ca dânsa de-al ștregarului și de-al uriașului, îți poți îngădui tot, chiar greșeli pe cari le plătești foarte scump, ai de unde le plăti, și chiar căderi năparznice,

„Admirația entuziastă ce are Alecsandri pentru țara noastră îl face uneori să judece aspru pe cei cari au fost învingătorii, rasa germanică în particular. Nu e în căderea noastră să discutăm această judecată, căci nu putem fi judecător și parte în propria noastră cauză. Ceeace ne-am propus înainte de toate, este de a face cunoscute publicului foarte frumoasele pagini ce urmează și cari sunt scrise în franțuzește de un mare poet strein, prieten al Franței“.

Recunoscători d-lui Gazier pentru frumoasele cuvinte ce are la adresa marelui nostru poet și pentru osteneala ce și-a dat de a strânge la olaltă prețioasele documente ale literaturii noastre, înfățișăm publicului românesc scrisorile ce urmează, încredințați fiind că prin această întregire a operei lui Alecsandri servim literatura românească și contribuim într'o bună parte la înlesnirea cercetărilor și precizărilor asupra unei epoci scumpe tuturor românilor, întru cât este vorba în aceste documente de împrejurări, fapte și nume din epoca de renaștere a României, epocă asupra căreia numele lui Alecsandri domină cu toată stăpânirea geniului, simțământului și iubirii de neam și țară.

ALECSANDRESCU-DORNA

Iunie 1911.

Scrisori inedite ale lui Vasile Alecsandri

I.

Ianuarie 1855, Iași.

Domnule,

Am anunțat Alteței Sale ¹⁾ sosirea d-v.; am luat întâlnire pe mâine. Mâine deci, la amiază, voi veni să vă iau spre a merge împreună la curte.

Servitorul d-v. devotat,

Alecsandri.

II.

Iași 1855, Sâmbătă.

Scumpul meu Grenier,

Fă-mi plăcerea de a expediă de îndată depeșa telegrafică alăturată și de a plăti pentru mine cheltuelile de expediție. Nu pot veni să te vizitez în dimineata asta din cauză de afaceri, dar dacă vrei pe diseară.

Al d-tale,

Alecsandri.

1) Prințul Grigore Ghica, al cărui secretar intim fusese numit Grenier.

III.

Paris, 10 Octombrie 1855.

Scumpul meu Grenier,

Bănuesc că ești foarte furios în contra mea și sunt cu atât mai încântat cu cât dintr'un singur cuvânt îți pot împrăștiă toată mânia. Cuvântul acesta, este prietenul d-tale Bixio ¹⁾ care se însărcinează să o spună pentru mine: citește-i carta și vei afla explicarea tăcerii mele. Nu voiam să-ți scriu, înainte de întoarcerea din Spania a d-lui Bixio; acum el fiind la Paris n'ași mai putea găsi pretext lenei mele și-ți scriu ca să-ți dau vești dela amicii d-tale Grün ²⁾, Ubicini ³⁾, Laurent-Pichat ⁴⁾, ca și

1) Bixio (Jacques Alexandre) (1808—1865) fondator cu Buloz al „Revue des Deux-Monde“ în 1831. După 1851 s'a ocupat mult de chestiunile industriale și sociale.

2) Grün (Alphonse) (1801—1866) jurisconsult francez, atunci șef al secției legislative la Arhivele imperiale.

3) Ubicini (Jean-Henri-Abdolonyme) (1818-1884). istoric și publicist francez. Fost secretar al guvernului provizoriu și al locotenenței princiare la noi, în 1848. La 1855 a scris o introducere la „Balade și cântece populare ale României“, publicate de Alecsandri în franțuzește.

4) Laurent-Pichat (Leon) (1823—1886) literat și om politic francez. Intr'o scrisoare către Grenier, dela 14 Sept. 1855, L.-P. spune a fi primit în ziua aceea vizita lui Alexandri. L-a găsit încân-

dela spirituala d-tale prietenă din rue de l'Evêque. Cât despre d. Bixio, încă nu'ți pot spune nimic pentru motivul foarte simplu că abia îi primii carta și numai mâine seară voiu aveà plăcerea să-l cunosc. Numai dela Constantinopol sau dela Sebastopol îți voiu da vești despre el. Până atunci, află, o monstrule prea amabil, că ești adorat de toți cei ce te-au cunoscut mai mult sau mai puțin în intimitate; *unele* spun că ești încântător, altele că ai calități de inimă, altele că ești înzestrat cu o inteligență superioară... și cu toate acestea pare că nimeni n'a luat încă seamă că ești pleșuv! Numai Parisul poate produce așa admirabile efecte de optică. A! vechiul meu prieten, ce bună e existența aceea pariziană, care te face să trăiești cu tot al tău, cu toate facultățile, cu inima, cu inteligența, cu tot ce vrei. Și totuși trebuie să divorțez de dânsa nu mai departe decât peste patru zile. Vai, da! patria mă chiamă și afacerile de asemenea. Dar înainte de a mă da victimă lor, am de gând să dau o fugă în Crimeea ca să văd puțin eroi. Plec Sâmbătă la Constantinopol unde voiu fi la 25 ale lunei acesteia. De-acolo,

tător și i-a făcut plăcere spunându-i că'i cunoștea Doinele, asupra cărora făcuse o dare de seamă în revista lui „Revue de Paris“. (N. A.).

săr cu amândouă picioarele pe turnul Malakoff, apoi după ce'mi voiui fi săturat bine privirile de acest mare spectacol de distrugere, mă voiui folosi de vecinătate spre a veni să petrec iarna la Iași. Iată-mi itinerarul. La sfârșitul lui Noembrie îți săr de gât.

Cu totul al d-tale.

V. Alecsandri.

IV.

(Constantinopol), 28 Octombrie 1855.

Scumpe Grenier,

Am avut o decepție amară la sosirea mea în Constantinopol aflând că veniseși în orașul huriilor și că plecaseși înapoi înaintea apariției mele pe orizontul oriental. E păcat, dragă prietene, că plecarea d-tale grăbită m'a lipsit de agrementul câtorva poetice plimbări între noi pe Bosfor. Cine știe dacă steaua noastră cea bună nu ne-ar fi deschis porțile vre-unui harem, și atunci... te las să cugeți ce admirabil duet am fi făcut, ce de Malakoff-uri luate cu asalt, ce de Sebastopol-uri învinse, ce de lovituri îndrăznețe. Allallallah!

O zi înainte de plecarea mea din Paris, ți-am scris o scrisoare lungă pe care trebuie s'o fi găsit la Iași, la întoarcerea d-tale,

În aceeaș seară, m'am prezentat în salonul prietenului d-tale d. Bixio, care m'a primit foarte afectuos. Am petrecut câteva ore foarte agreabile în societatea acelor doamne cari mi s'au părut încântătoare..., mica Albină mai cu seamă care te iubește mult și care nu vrea cu nici un preț să creadă în vre-o infidelitate din partea d-tale. E logodnica d-tale, mi-a spus-o, și am încredințat-o că făcuse o alegere minunată în amabila d-tale persoană. Salonul d-lui Bixio e un salon pe care voiu fi foarte fericit să'l frecventez când mă voiu stabili la Paris, dar trebuie să fi și d-ta acolo.

Pe curând, dragă Grenier. Negri m'a reținut la Constantinopol, și cred că ne vom întoarce împreună în Moldova. Până atunci, Allah-bimberek etversinis!

Cu totul al d-tale.

Alecsandri.

V.

Constantinopol, 20 Decembrie 1855.

Scumpul meu Grenier,

Încântătorul căpșor care s'a îndurat să dea un gând amical sărmanului călător a luat drept de cetate în mintea mea de când am citit scrisoarea d-tale către Negri;

domnește și se dedă la o mulțime de jocuri capricioase cari îmi turbură liniștea; dar, ori ce-ar fi, iubesc acel adorabil căpșor, cum iubești o pasăre căreia îi auzi glasul fără să o poți vedeà, și 'mi place să împletesc pentru dânsa cununi alcătuite din florile cele mai semnificative, ca trandafiri, lăcrămioare și mai cu seamă măr-gărite.

Și totuși, dragul meu, viața ce duc la Constantinopol nu e de fel propice visărilor poetice, și fără Negri, căruia i-am făgăduit să rămân până la sfârșitul lunei acesteia, de multă vreme ași fi plecat către țara încântătoarelor căpșoare. De când m'am întors din Crimea, toate ororile iernii s'au abătut asupra Bosforului, ploii, zăpezi, vânturi, furtuni. E un iad! Pune pe lângă acestea politica bizantină a turcilor, intrigile infame ale călugărilor greci, istoria prea ades repetată a averilor mănăstirești și vei înțelege starea de grozăvie în care mă aflu. Am ajuns să fac bășici de săpun ca să mă distrag și să găsesc ingenioase puncte de comparație între acestea și cele mai multe din actele politice ale țării mele. Trist, părinte, trist!

Toate motivele acestea fac că am luat ferma hotărâre să părăsesc până și pe amicul meu Negri către sfârșitul aceste luni și să plec în Moldova, chiar de-ar fi să mă

www.dacoromanica.ro

înece în Marea Neagră sau să înghețe în Bulgaria. Atmosfera bizantină e alcătuită din miasme de corupție materială și mai cu seamă morală care te scârbesc.

Până ce-ți voi strânge mâna, dragă Grenier, spune încântătoarelor căpșoare de prințese și altora că cu riscul de a mi-l pierde pe al meu (capul), nu năzuesc de cât să mă aflu cât mai curând în amabila noastră societate.

Prietenul d-tale devotat.

Alecsandri.

VI.

Iași, 1 Maiu 1856.

Scumpă Doamnă Cantacuzino,

Ar trebui să încep a vă face câteva mici dojeni pentru tăcerea ce păstrați de atâta vreme față de mine, care vă sunt cel mai bun prieten! N'am înțeles însă nici odată, cât mă privește, prieteniiile supărăcioase și pretențioase, și mă voi mulțumi de data aceasta, ca totdeauna de altfel, de a vă cere o francă și prietenească iertare, dacă credeți că aveți vre-o nemulțumire în privita mea. Vedeți, dau exemplul celei mai creștinești umilințe; dați-mi la rândul d-voastră pe acel al indulgenței și răspundeți-mi cât mai repede spre a'mi vorbi de

scumpa d-voastră sănătate și de planurile d-voastră pentru vara aceasta. Soră-mea, care vă îmbrățișează călduros, ar fi foarte fericită să vă găsească la Paris, unde are de gând să se ducă peste o lună și jumătate; cât despre mine, voi ști să vă găsesc în orice colț al Franței vă veți ascunde. Până atunci, dați-mi voe să vă prezint pe unul din cei mai buni prieteni ai mei, d. Grenier, care a petrecut cincisprezece luni printre noi și care ne-a îndrăgit atât de mult țara în cât ar vrea să o regăsească pretutindeni. N'ar putea întâlni o mai plăcută amintire a Moldovei decât în d-voastră, scumpă doamnă Cantacuzino.

Prietenul d-voastră devotat.

Alecsandri.

VII.

Iași, Noembrie 1856.

Dragă prietene,

Chiar în ziua primirii scrisorii d-tale am văzut pe Jean ¹⁾ și i-am dat cele două copii ale portretului lui Dudu; de-atunci nu l-am mai întâlnit, ceeace mă face să presupun că e la Stânca lângă nevasta-sa. Ai ghi-cit: Jean se pregătește de plecare la Pa-

1) Jean Cantacuzino, căruia îi murise copilul.

ris. D-na Cantacuzino este foarte slabă și suferindă dela moartea copilului ei; trebuie să iasă din atmosfera aceasta în care năbușește de atâta vreme și trebuie să părăsească orașul acesta în care nu poate găsi nici un refugiu în protiva dureroasei amintiri a nefericirilor ei. În timpul acesta iarna ne-a și surprins; ultimele zile frumoase de toamnă au fost urmate de odată de o iarnă aspră reprezentată prin patru-sprezece grade de frig și două picioare de zăpadă. Nu se poate circula prin țară decât în sanie. Cum vor face scumpii noștri călători drumul până la Cernăuți, și de-acolo până la Cracovia, căci din nefericire e prea târziu ca să se mai gândească cineva să urce Dunărea? Gândul călătoriei acesteia de mai multe zile prin zăpezi, pentru un bolnav cum e d-na Cantacuzino, mă chinuește mult. Știu ce se îndură în Galiția. De altă parte, nu împărtășesc încrederea lui Jean cu privire la distracțiile ce femeia lui ar găsi la Paris.

În situația morală în care se află prietena noastră, nu Parisul i-ar conveni, ci un cer curat, o atmosferă dulce, o viață liniștită, ci o natură în floare, ci Italia cu artele ei frumoase și lămâii ei înfloriți. Deă Dumnezeu să mă înșel, dar mă tem mult că d-nei C. i se va face groază de Paris. Orice s'ar întâmpla, vei fi acolo, dragă

Grenier, și'i vei dovedi că poți fi tot atât de devotat prietenilor în Franța ca și în Moldova. Mă bizui mult pe spiritul d-tale spre a o distrage și pe afecțiunea ce-i porți ca să te războești cu gândurile ei negre. De ce nu pot veni să te ajut în această sarcină cu totul frățească! Vai! sunt ținut la Iași până la primăvară, osândit la șase luni de dârdâială (chair de poule) produsă de frig asupra organismului meu friguros, la șase luni de plăceri prefăcute. Ești-voiu sănătos și teafăr din regimul aceasta? Dumnezeu știe¹⁾! În tot cazul, voi încercă să scap înnot, ajutându-mă cu acele tivgi adesea crăpate ce se numesc aripile muzei poetice. Aveam atâta gust de lucru înaintea morții lui Dudu și lucram cu zel, te încredințez. Acum focul s'a stins. Il voi putea reaprinde? Am să încerc. N'am văzut încă nici familia Rosnovanu dela sosirea ei, nici pe d-na C. dela cruda pierdere ce a încercat. Toată lumea la Stânca e cufundată în doliu și în durere... și îți mărturisesc că n'am avut curagiul să intru deodată în această intimitate de suferințe fără să pot aduce puțină mângâiere. Mi se spune că se vor întoarce la oraș în curând.

Soră-mea și Rolla îți mulțumesc de buna

1) În românește în textul original.

d-tale amintire și sunt ca și mine de mulțumite știind că tot ne mai iubești și că ne frecuențezi în persoana fratelui nostru. Du-te de-l vezi adesea; voi ști că te gândești la noi.

Iașii sunt aproape pustii; moartea mamei Caimacamului¹⁾ și a unei oarecare doamne Epurescu au pus în dolii multe familii. Se va dansa foarte puțin iarna aceasta, iată tot ce se știe aci ca politică naltă.

Al d-tale din toată inima.

V. Alecsandri.

Domnului Ed. Grenier, 52, rue de Lille, Paris²⁾.

VIII.

Iași, Decembrie 1856.

Scumpul meu Grenier,

Sosirea d-lui Paxo mi-a făcut efectul unei adevărate primăveri; a venit la mine cu mâinile pline de lăcrămioare. Asta însemnează că s'a achitat perfect de comisionul d-tale și că am primit toate frumoa-

1) E vorba de muma caimacamului Teodor Balș.

2) Scrisoarea aceasta, ca și cele următoare din 1856, a fost găurită ca măsură sanitară, o epidemie de holeră bântuind în Orient. (N. A.).

sele lucruri ce mi-ai trimis de ziua mea. Cu tot părul meu alb, sunt foarte copil în unele împrejurări, și am simțit o bucurie pe care nu ți-ași putea-o spune când am văzut cutia de mănuși, portofoliul, cutiuța cea mică și cuțitul pentru hârtie întinse înaintea ochilor mei de către d. Paxo. Fiecare din aceste obiecte poartă pecetia unei atenții cu totul prietenești și m'a mișcat în chip plăcut. Îți mulțumesc, scump prieten, știi să faci bine lucrurile.

La rândul meu acum să ți fac plăcere. Sănătatea d-nei Cantacuzino se îmbunătățește pe zi ce trece și plecarea ei la Paris devine din ce în ce mai probabilă. Sora sa, d-ra Pulheria, trebuie să o însoțească și să șadă cu dânsa câțiva ani în Franța. Acestea mi le-a spus d-ra Pulheria însăși; cât despre prietena noastră, ai să crezi? n'am avut niciodată prilejul să-i vorbesc dela moartea copilului ei. Nu primește pe nimeni, nici chiar pe prietenii ei cei mai devotați. O singură dată am zărit-o în salonul mumei ei, în ziua de Sf. Nicolae; dar n'a făcut decât să apară și să dispară înainte chiar de a fi avut vreme să ajung la dânsa. Biata mumă! n'am văzut niciodată o asemenea durere, îmi lăcrămă inima în fața ei. Jean e bine, își face pregătirile de plecare. Il văd destul de des

la mine sau la Rolla unde vine să joace din când în când.

Nu'ți închipui, scumpul meu Grenier, ce plictiseală apasă anul acesta asupra societății Iașului; s'ar zice că lumea e enervată prin așteptarea înfrigurată și prea mult prelungită a evenimentelor politice. Guvernul pare a'și fi dat poalele peste cap, și-a schimbat ministerul. Nicolae Cantu a înlocuit pe mareșal la interne, Vogorides este la finanțe, și Istrati la lucrările publice. Să sperăm că acesta din urmă va ajunge la munca silnică¹⁾. În definitiv, demoralizare completă, anarhie în afaceri. Când ne va fi dat să vedem o schimbare în această stare de lucruri? În așteptarea acestei schimbări și a primăverii care trebuie să-mi îngăduie să plec, mă ocup cu câteva lucrări literare care mă fac să uit mizeriile noastre politice. Adun în acest moment într'un volum tot ce am scris în proză de câțiva ani. Compun o dramă națională în trei acte pentru nefericitul nostru teatru și, din când în când, comit câte-o mică doină. Prințesa Natalia, prințesa Catita și d-na Mavrojeni își propun să dea o reprezentație în folosul să-

1) În original e un joc de cuvinte: „...et Istrati aux *travaux publics*. Espérons que ce dernier finira par les *travaux forcés*”.

racilor; mi-au cerut un mic tablou național în care n'au mai nimic de spus. Le-am făcut o bluetă care le va da satisfacția de a se arăta pe scenă în fermecătoare costume de țărance. Sunt foarte fericite.

Mavrojeni și-a deschis saloanele. Am văzut ieri la dânsul pe colonelul Besson, și-ți mărturisesc că uniforma franceză mi-a înveselit inima. Ansamblul seratei n'a fost pătat de nici o uniformă austriacă. Am crezut un moment în evacuarea principalilor.

D. Place¹⁾ a primit scrisori de la Bagdad. Tastu²⁾ e furios pe d-ta; pare că l-ai neglijat ca și pe ceilalți. Zizina³⁾ face parte din acești ceilalți. Dar ce dracu faci acolo? E cineva tot atât de leneș în Franța ca și în Moldova?

Am văzut zilele acestea pe prințesa Aglae, care m'a întrebat de d-ta. I-am spus că te-ai făcut trapist. Prințesa e încă frumoasă și încântătoare cu toată îngrășarea ei; surâsul ei nu se 'ngrașe.

Adio, dragul meu, dă-mi știri despre

1) Place (Victor) (1822—1875) consul francez la Iași.

2) Tastu (Eugène) (1817—1893) diplomat francez care a fost consul la Iași dela 1852 la 1855 și devenise prieten intim al lui Grenier.

3) D-na Zoe Sturza. (N. A.).

d-ta și spune-mi că ți-ai reluat lucrările poetice. Toți ai mei îți strâng mâna.

Al d-tale din inimă.

V. Alecsandri.

IX.

Maiu 1857.

Scumpul meu Grenier,

Până să mă hotărăsc să-ți scriu o scrisoare lungă, îți dau o veste bună. D-na Zoe și sora-sa d-ra Pulheria au plecat spre Paris. Vor fi acolo în curând. Toate doamnele noastre emigrează vara asta. E o adevărată părăsire. Politica absoarbe pe bărbați până la a-i face dobitoace de stat pe loc. Sunt dintre aceștia: plânge-mă.

Al d-tale.

Alecsandri.

X.

Iași, Maiu 1857.

Scumpul meu Grenier,

Imi ceri vederi repezi asupra deosebirei de caracter și de moravuri ce există între Valahi și Moldoveni. Ce să-ți spun? Deosebirea aceasta nu constă decât în câteva nuanțe destul de greu de prins. Amicul nostru Russo a spus într'un moment de

bună dispoziție că Valahii erau Gasconii României și nu s'a înșelat cu mult. Adevărul este că frații noștri de dincolo de Milcov au o aplecare foarte pronunțată pentru ceeace se chiamă ordinar gluma (la blague), dar aceasta provine din felul de viață ce duc și din puținul interes ce pun în grija afacerilor lor. Toată Valahia este în București, adică tot acela care se bucură de ceva avere aspiră să guste deliciile acestei Căpue valahe, așa că moșiile sunt părăsite pe mâna unor arendași lacomi, cei mai mulți greci sau bulgari sau sârbi. Obiceiul acesta, ale cărui urmări sunt fatale pentru averi, aduce alte rele ce ating moravurile și caracterele indivizilor. Marea aglomerație de netrebniți în orașele de căpetenie ale provinciei, și mai cu seamă la București, a creat gusturi și ambiții de un ordin meschin. A părea a devenit un țel, o necesitate. Totul e cine va face mai mult efect prin îmbrăcămintea lui, prin echipagiile lui, prin înfățișarea lui personală și, cum nu sunt încă civilizați decât pe jumătate, îți închipuești excentricitățile ciudate ce se produc în fiecare zi. Dar aceste mici neajunsuri nu prejudecă întru nimic bunătatea și blândețea caracterului valahului. În Valahia oamenii sunt buni, amabili, primitivi, ca și în Moldova.

Sunt mai veseli, mai glumeți. Iată toată diferența.

Evenimentele politice dela 1848 au avut și ele o mare parte de influență asupra unei oarecare clase a populațiunii, aceea a orașelor. Revoluția din acea epocă a lăsat în minți germeni de entuziasm puțin moderat. Cu orice prilej, sunt gata la București să se împodobească cu cocarde tricolore și să facă manifestații așa zise populare. În toate acestea însă intră mai mult entuziasm, susceptibil de evaporație, decât judecată sănătoasă. În tot cazul, mobilurile sunt totdeauna bune și patriotice. La București se adoptă ori ce inovație politică, literară și chiar socială cu o ușurință uimitoare, pe când la Iași lumea judecă de zece ori înainte de a o adopta. E de ajuns ca un Domn oarecare să prezinte un nou sistem de ortografie, de exemplu, fie el chiar stupid și impracticabil, se face din el un cult. E aceea ce se întâmplă acum cu terminațiunea *ciune* ce se adaogă la cele mai multe cuvinte și cu litera *ŭ* din care se face temeiul ortografiei. Cu modele și cu ideile e acelaș lucru ca și cu sistemul de limbistică, totul slujește de schintee care dă foc ierbii.

Caracterul valah e mai meridional decât al nostru, moravurile se resimt puțin, dar, la prima vedere, sunt aceleași ca și în Mol-

dova. Viața este mai mult în afară la București decât la Iași, lumea se plimbă mai mult și se ruinează mai ușor.

Lăsând totuș deoparte orice spirit de părtinire, găsesc că e mai mult serios, mai mult tact, mai mult cum-se-cade în societatea moldoveană decât în societatea valahă. Avem femei mult mai instruite și mai distinse, și bărbați mult mai practici. Literatura valahă a produs mai mult, dar nu mai bine decât literatura moldoveană, din potrivă. În sfârșit, ca să mă rezum, voi adăogă că adevărata pricină a ușoarelor deosebiri ce există între locuitorii Iașilor și ai Bucureștilor, este că noi aceștia suntem mai independenți de guvern decât Valahii. Poporul este acelaș în amândouă principatele.

Cu totul al d-tale.

V. A.

Am să-ți trimit în curând traducerea literală a poveștii *Mărgăritelor*.

XI.

LES PERLES ¹⁾

CONTE POPULAIRE

Dédié à M-me Zoe C...

Trois jeunes filles d'Empereur
Restent pensives dans leur palais.
Elles tressent de beaux colliers,
De beaux colliers de perles blanches.
Voilà qu'un oiseau mystérieux
Paraît soudain à la fenêtre
Et, battant gaiement de ses ailes,
Il dit d'une voix caressante:
— Soyez, soyez les bien trouvées,
Charmantes fleurs de l'Orient.
— Sois le bien venu du Paradis,
Oiseau à la voix harmonieuse.
— Moi j'arrive avec le printemps
Pour enchanter vos petits cœurs.
Je suis venu dans vos parages,
Amenant le joli mois de mai,
Le joli mois des blancs muguets
Et de doux rêves d'amour.
J'apporte aussi un conte merveilleux
Tel qu'il n'en fut et n'en est pas d'autre.

1) Redăm aci traducerea franceză făcută și trimisă de Alecsandri lui Grenier. E vorba de „Inșiră-te mărgărite“, legenda cuprinsă între „Mărgăritărele“ aflate în toate edițiile poeziilor, lui Alecsandri. (V. „Biblioteca pentru toți“ No. 185—186).

— Petit oiseau, dis-nous, dis-nous
Ce conte si merveilleux.
Et pour toi, nous tresserons trois colliers,
Trois colliers de perles blanches.

I.

„Perles blanches, rangez-vous
„Le long, le long des fils d'or,
„Comme une hora étincelante,
„Comme les paroles de mon conte“.

Il fut, il fut jadis au monde
Une douce et fière jeune fille
Au visage si enchanteur
Que vous pourriez regarder le soleil en face,
Mais ses brillants yeux à elle
Et son visage point ne les auriez pu regarder.
Les fleurs l'appelaient fleur,
Les étoiles étoile brillante,
En sorte que sans cesse fleurs et étoiles
Se disputaient la nuit entre elles.
Voici qu'un jour, à l'aurore,
Sur l'herbe verdoyante d'un champ,
La jeune fille avec deux autres filles
Se promenaient dans l'herbe en filant.
L'une dit: „J'ai rêvé cette nuit
D'un jeune fils d'empereur.
Si le sort voulait qu'il vînt
Et qu'il me choisît pour époux,
Je lui apporterais en cadeau de noces

Un épervier de cheval
Qui s'élance et qui vole
Par-dessus montagnes et mers
Et fait le tour de la terre
Plus rapidement que le vent“.

— La seconde dit: „Sœurs chéries,
Moi je tisserai pour lui, debout,
Une chemise d'un tissu merveilleux,
Brodée avec des enchantements,
Qui lui porte bonheur
Et le garantisse de l'atteinte du feu
Et des souffrances de l'âme
Et des maladies du corps“.

— La jeune fille, à son tour,
Dit ainsi de sa douce voix:

„Moi je lui ferais deux enfants,
Deux petits frères jumeaux,
Avec des chevelures dorées
Et des visages en fleur
Tels qu'il n'y en aurait pas d'autres,
Aimables comme eux, comme eux jolis,
Car ils seraient resplendissants
Comme deux yeux nageant dans le bonheur“.

— „Si tu me fais de pareils enfants,
C'est toi qui seras ma fiancée,
Dit soudain le jeune roi
Qui chassait sur le vert coteau.
Sois donc ma fiancée bien-aimée,
Ma reine et mon épouse,
Toi, merveille enchanteresse,
Toi, précieux fragment du soleil“.

La jeune fille, dans son bonheur,
Est saisie d'une émotion profonde.
Ses yeux se ferment avec langueur,
Ses doigts délicats s'entr'ouvrent,
Le fuseau tombe, il se dévide,
Et la jeune fille s'affaisse dans l'herbe.
Mais le jeune roi, vaillant,
La prend tendrement dans ses bras
Et avec ce précieux trésor,
Il s'élance sur son cheval.
Le coursier dresse sa crinière,
Il saute, il vole, il hennit
Et, avant que son hennissement ne cesse,
Il arrive au perron du palais,

Sept jours s'écoulèrent à peine,
On fit de magnifiques noces
En présence d'hôtes innombrables,
Ainsi qu'il convient aux empereurs.
La renommée de cette fête vola
Par-dessus neuf mers et neuf continents.
Furent présents des rois fameux,
Portant sur leurs fronts des couronnes,
Et autant de reines célèbres
Par leur beauté et leur distinction.
Furent aussi des oiseaux merveilleux
Et de merveilleuses fleurs du Paradis,
Et des Zmeïs aux yeux ardents,
Et de valeureux Fetzi-frumossi¹⁾

1) In poemul românesc aceste ultime patru versuri au următoarea formă:

Mais d'entre tous qui rayonnait
De plus vives lumières?
La belle fiancée du roi,
La jeune et charmante reine.
Elle ravissait les regards
Par son sourire et par sa danse,
Car le sourire de la jeune fille
Eclairait comme une aurore,
Et sa danse gracieuse voltigeait
Comme un léger papillon.
Moi-même je fus présent
A cette noce sans pareille,
Et les merveilles que j'y ai vues,
Nul ne pourrait les raconter.

II.

„Perles blanches, rangez-vous
Le long, le long des fils d'or,
Comme les paroles de mon conte,
Car j'en ai encore long à dire“.

Un mois s'écoula, deux s'écoulèrent,
Il s'en écoula cinq, il s'en écoula neuf.
La reine mit au monde deux enfants,
Deux petits frères jumeaux,
Avec des chevelures dorées

Fost-au încă la serbare
Oaspeți mari de spăimântare,
Urieși cu negre semne
Sfarmă-piatră, Strâmbă-lemne
Zmei cu ochii sângeroși
Și vitejii Feți-frumoși!

Et des visages en fleur.
Tous deux charmants, resplendissants
Comme deux yeux nageant dans le bonheur.
Ah! mes sœurs, mes sœurs chéries,
Qui d'entre vous pourra me dire
Ce qu'il y a de meilleur dans la vie
Que les douceurs de l'amour?
Ce qu'il y a de plus sacré au monde
Qu'une mère allaitant son enfant?
Ce qu'il y a de plus aimable et de plus aimé
Qu'un petit enfant nouveau-né?

La reine mère tout heureuse,
Ornée de ses deux enfants,
Les tenait tendrement serrés contre son sein
Comme deux papillons sur un lis.
Et des tresses de sa longue chevelure
Elle leur faisait des langes,
Et de son sein, pour les endormir,
Elle leur faisait un doux berceau.
Elle les admirait jour et nuit,
Leur parlait avec de tendres paroles
Et se sentait émue en les regardant.
C'est elle qui les réveillait, elle qui les endormait,
Les endormait avec des chants
Et les réveillait avec des baisers.
Quand c'était pour les endormir,
Elle chantait ainsi, avec amour:
„Nani, nani, petits enfants,
Chers petits enfants de votre mère,
Dormez, votre mère vous berce

Avec des chants mélodieux.
Et votre mère vous soignera,
Et votre mère vous embrassera,
Et elle priera le bon Dieu
Qu'il vous promène dans son Paradis,
Afin que vous soyez, chers petits,
De beaux anges assis sur des arcs-en-ciel,
Et des pluies de rayons et d'étoiles
Tombant sur des champs de fleurs.
Et je prierai encore le bon Dieu
Que vous deveniez, selon mes désirs,
De grands héros, des Fetzi-frumossi,
Deux météores éblouissants.
Que les jeunes filles s'éprennent de vous,
Que les ennemis vous redoutent,
Que vous ayez heureux sort, grand renom,
Et que votre renom emplisse le monde¹⁾.

1) In traducerea franceză lipsesc aci următoarele 14 versuri:

Când erà ear pe trezie,
Le cântà în veselie:
„Sculați, sculați, feții mei,
„Floricele dalbe!
„C'au venit doi îngerei
„In veșminte albe,
„Ingerei colindători,
„Floricele dalbe,
„Noaptea pe la cântători
„Când zorile-s albe,
„Și v'aduc pe aripioare
„Floricele dalbe,
„Rouă sfântă 'nvietoare,
„Și cunune albe!“

Ah! mes sœurs, sœurs chéries,
Il n'était point, sous le soleil,
De jardin plus richement fleuri
Que n'était la reine bienheureuse.
Mais dans le monde passe souvent
Souffle de mort, frisson glacial,
Et soudain alors se fane
Tout ce qui est vert, tout ce qui est beau.
L'azur se change en nuages,
La vie en nuit sans aurore,
La joie en cruels tourments
Et les chants en gémissements.
Voici qu'au jour du mois de mai
La renommée vint au ciel
De ces deux beaux petits enfants.
Et tout les anges, en une seule volée,
Vinrent portés sur un nuage d'or.
Pour voir s'il existait
Des anges comme eux sur la terre:
„Doux sont-ils à voir, Seigneur!
Disent-ils, profondément émus.
Beaux sont-ils, Seigneur, tous les deux,
Beaux et bien plus beaux que nous-mêmes!“
A peine ils dirent et, soudain,
Comme un éclair de feu dévorant,
Le cruel *diochio* atteint
Les enfants et les pénètre.
Les pauvres petits pleurent, gémissent,
Leurs lèvres quittent le sein maternel;
Ils regardent dans les yeux de leur mère,
Penchent la tête, tombent et meurent.

Malheur à la forêt qui perd
Son bruissement de vert feuillage,
Malheur au cœur désert
Qui reste ici-bas dépareillé.
Mais cent fois plus malheur en ce monde
Aux enfants privés de leurs mères
Et aux mères atteintes du *doru*
Qui perdent leurs enfants bien-aimés.

III.

„Perles blanches, rangez-vous
Le long, le long des fils d'or,
Comme les paroles de mon conte,
Car j'en ai encore long à dire“.

Les enfants aux bras entrelacés,
Dans un petit berceau couchés,
Le roi, leur père, les a enterrés¹⁾
Auprès de lui, auprès du palais,
Sous la fenêtre du jardin,
A la racine d'une touffe de mélilot,
Et voici que du sein de la tombe
Il poussa jusqu'à l'aurore
Deux beaux sapins semblables en tout
Comme deux jumeaux d'un même sein.
Ils grandirent, grandirent toujours
Depuis l'aurore jusqu'au soir,

1) In românește versul acesta este:

Trista mamă i-a îngropat..

Jusqu'à ce qu'ils parvinrent
A la fenêtre imperiale.

— „Frère, ô mon petit frère,
Que vois-tu dans l'intérieur du palais?

— Je vois ma mère... Entends-tu, frère,
Ses gémissements incessants?

— La bien-aimée! Elle nous regrette,
Et de regret elle se consume.

— Hélas! sa voix ne se tait plus!
Laisse-moi la voir, aussi ce qu'elle fait?

— Ses yeux sont deux sources
De larmes brûlantes.

— Hélas! vois comme elle nous cherche
Dans la maison triste et vide?

— Comme elle nous appelle, comme elle nous pleure,
Comme elle tord ses bras de désespoir!

— Mère, ma mère, notre mère chérie,
Nous voici à la fenêtre,

Viens à nous avec de doux baisers
Et avec de douces caresses,

Car il y a longtemps, pauvre de nous,
Que tu nous manques à tous les deux!“

Ainsi les sapins chuchotaient
Et leurs branches les balançaient

Par la fenêtre dans la grande salle...
Leur mère, en larmes, tressaille,

Vient, accourt, s'arrête, ne croit pas.
Elle voit les sapins et ne les voit pas.

Elle essuie soudain ses yeux:
— „Oh! mes enfants, mes chers petits enfants,

C'est vous! Mon cœur me dit
Que vous êtes revenus ici,
Près du sein de votre mère
Qui nourrit un amer tourment.
Chers jolis petits de votre mère,
Enfants, mes bien-aimés enfants,
Vous avez eu bien froid au sein de la terre,
Puisse le Seigneur Dieu la punir!
Et maintenant personne ne s'inquiète
De votre blanche fragilité,
Ni ne vous berce avec des chants,
Ni ne vous endort avec des baisers.
— Tais-toi, mère désolée,
Nous t'apportons des consolations.
Ne plains pas ainsi notre sort,
Car le ciel prend souci
Et des morts et des vivants,
Et des fleurs et des enfants.
Les douces soirées du printemps
Nous baignent avec de douces larmes,
Le vent nous endort légèrement
Avec son soupir plaintif,
Et les rayons de l'astre muet
Nous couvrent de lumineux baisers.
— Que parlez-vous de printemps
Et des étoiles du soir?
Ne voyez-vous point les nuages terribles,
Comme ils s'agglomèrent avec des éclairs?
N'entendez-vous pas comme le ciel tonne
Et comme la terre effrayée retentit?
Le vent souffle et plie vos tiges,

Sur vous tombent des torrents de pluie...
O mes enfants, mes pauvres enfants,
Comment faire pour les défendre!"
La pauvre reine n'a point fini,
Que le ciel a foudroyé les sapins,
Et, sous les yeux de la malheureuse mère,
Il les a embrasés du feu céleste.
Les sapins tombent à terre,
Ils brûlent avec de longs gémissements,
Et vers la reine qui les regarde
Ils tendent leurs branches noircies.
La pauvre mère, échevellée,
Saisie d'effroi, égarée,
Se penche sur la fenêtre
Et veut se jeter dans les flammes,
Lorsque soudain ses yeux
Aperçoivent deux étincelles
D'entre les flammes se détachant,
Dans l'air sombre étincelant,
Vers les étoiles montant,
Et toutes deux parmi elles
Se changent en deux étoiles.
Sa figure, à cette vue,
Resplendit de bonheur
Comme brille la lune
Après un affreux orage.
Joyeuse, avec précipitation,
Elle sort la nuit dans les champs
Et s'en va dans son égarement
Tenant les yeux fixés sur le ciel;

Ainsi s'en va, sans que rien puisse l'arrêter,
Le *doru* sans limites.

IV.

„Perles blanches, rangez-vous
Le long, le long des fils d'or,
Comme les paroles de mon conte,
Car je n'ai plus long à dire“.

Dans cette vallée d'herbe sauvage,
Auprès d'un ruisseau limpide,
La reine mère reste étendue
Et regarde avec amour
Tantôt le ciel constellé
Où son cœur s'est envolé,
Tantôt la surface tranquille du ruisseau
Où les lueurs célestes
Se reflètent et miroitent,
Et étincellent mystérieusement.
La pauvre mère gémit doucement,
Et avec une branche fleurie de mélilot
Elle caresse tendrement
La surface du ruisseau,
Puis elle s'arrête et regarde,
Quand l'eau troublée reprend son calme,
Quelles étoiles, les premières,
Apparaîtront dans son cristal.
L'ombre noire de la vallée
La pénètre de sa tristesse
Et écoute en silence

Son murmure douloureux,
Car elle exorcise les astres
Et, pleurant, elle chante ainsi:
„Autant d'étoiles qu'il y a au ciel
Jusqu'au jour, elles disparaissent toutes.
Deux seulement sont fixes à leur place
Jusqu'au lever du soleil.
Elles prennent part à ma douleur.
Puisse Dieu les faire descendre sur terre.

Petites étoiles, douces étoiles,
Vous, les yeux de mon cœur,
Vous vous êtes fermées sur la terre
Et vous êtes rouvertes au ciel
Pour être témoins de ma douleur.
Puisse Dieu vous faire descendre sur terre.
Doux est pour vous, bien doux,
Le séjour du ciel lumineux,
Mais le plus radieux Paradis
N'est pas aussi doux que le sein d'une mère.
Oh! mes enfants, auprès de mon sein,
Puisse Dieu vous faire descendre“.

O merveille, là-haut, dans le ciel,
Deux étoiles soudain disparaissent
Et, rapides comme la flèche,
A travers l'espace, les voici
Venir, les voici descendre,
En laissant de longues traces lumineuses,
Jusqu'à ce qu'elles tombent près du ruisseau,
Dans un large et long champ de blé,

Et se transforment en deux perles,
Dans le sein d'un épi doré¹⁾.

Qui, dans le monde, qui pourrait ,
Traverser les mers à la nage,
Pénétrer les forêts vierges
Et compter les feuilles de leurs arbres?
Qui pourrait découvrir
Combien de vagues sont sur la mer,
Combien de rayons sont dans le soleil,
Combien de parfum contient une fleur?
Seul le *doru* d'une mère peut
Pénétrer tous ces mystères,
Pour trouver un peu de consolation
A ses cruelles souffrances.
Ainsi la reine, jusqu'à la ceinture,
Entre dans le champ de blé
Et cherche sans s'arrêter
Les deux étoiles qui sont tombées du ciel.
Elle arrache les épis l'un après l'autre
Et tamise les grains dans sa main,
Les embrasse, les caresse,
Afin de retrouver ses enfants.
Jour d'été, jusqu'au soir²⁾,
Elle ne quitte pas le champ,

1) In românește aceste două din urmă versuri
au următoarea formă:

Și se fac din două stele

Două mărgăritărele.

2) Pendant la longueur d'un jour d'été (notă a
lui Alecsandri).

Mais elle glane, elle glane toujours
Et ne pense pas au repos.
Le champ diminue, un seul épi reste encore.
O Seigneur! voici qu'elle découvre enfin,
Dans un épi riche et doré,
Deux blanches petites perles.
Et dès lors, la mère attendrie,
Dans son ravissement d'amour,
Range, du matin au soir,
Ces deux perles sur des fils d'or,
Et les presse contre son cœur.
Et tantôt elle rit, et tantôt elle pleure.
Elle les égrène de nouveau,
Et de nouveau les range en chantant:
„Rangez-vous, perles blanches,
Le long des fils d'or,
Comme mes larmes
Le long des rayons des étoiles.
Rangez-vous, perles blanches,
Le long des fils d'or,
Comme mes années de deuil
Le long du cours de la douleur.
Rangez-vous, perles blanches,
Le long des fils d'or,
Jusqu'à ce que le *doru* de la pauvre mère
Cessera de verser des larmes“.

Scumpul meu Grenier,

Iată povestea Mărgăritelor, tradusă literal. Indreptează-i stilul, fă cu ea ce vrei.
www.dacoromanica.ro

Regret că traducerea nu poate redă unele armonii ale originalului. Povestea ți-ar plăcea mai mult. În sfârșit ți-o dau așa cum e, ca pe un lucru făcut în grabă. Ori cum, îți poți face o idee de natura imaginației populare a țării noastre.

Al d-tale.

Alecsandri.

XII.

Scumpul meu Grenier,

Sunt în Franța de vre-o douăsprezece zile, când la Dieppe, când la Paris, bolnav și fără domiciliu; aceasta este poziția mea socială în acest moment. Și pe d-ta, fericitule poet, te văd de-acî, ghemuit drăgostos sub aripa maternă și compunând vre-un nou poem. Soarta d-tale e de invidiat. Când te voiu vedeà?

Dacă sănătatea nu m'ar silî să merg la Dieppe să fac băi de mare, ași venî la Besançon să-ți strâng mîna și să te cicălesc puțin după groaznicul meu obicei; dar, vai! trebuie să urmez sfaturile d-lui Rostan și să mă duc cât mai curînd să iau forțe noi în valurile Mînecei.

Luptele politice dela mine din țară m'au

sdrobit moralicește și fizicește. Nu fac cât un ministru dela noi.

Adio și cu totul al d-tale.

Alecsandri.

Dieppe, rue Aguado, 5.

XIII.

Scumpe Grenier,

Sunt încântat că te-ai hotărât să vii la Dieppe. Vino la mine rue Aguado, 27. Am un apartament mic așezat pe plaje. Te bucuri de o priveliște admirabilă și ai marea la doi pași. Vei găsi mulți Moldoveni... așteptând ca chestia Orientului să se sfârșască la un fel. Cât mă privește, eu caut sănătatea, și nădăjduesc să o găsesc în valurile Mânecei. Priveliștea ce am sub ochi mă face fericit ca pe un marinar bătrân; prezența d-tale va fi un excelent auxiliar pentru cura mea. Te aștept Vineră viitoare cu țigareta parfumată a prieteniei.

Al d-tale.

Alecsandri.

XIV.

Iași, 1 Octombrie 1858.

Scrisoarea d-tale din Veneția m'a mișcat plăcut, scumpe Grenier; ea a trezit în

mine roiul de amintiri, scumpe albine aurite ce sbârnâe atât de plăcut în inima mea ori de câteori sunt trezite! Ai realizat deci visul pe care l-ai mângâiat atâta, acela de a te legănă în gondolă pe lagunele Veneției; ai văzut în sfârșit această minune a Adriaticei care lasă atât de puternice impresii în sufletul poezilor. După călătoria aceasta, nu simți că ți s'au îndoit puterile, că închipuirea a prins aripi mai mari ca să străbată regatul albastru? Cântă deci, scumpe poete, atât cât mai ai de naintea ochilor minunata panoramă a Veneției cu canalurile ei, palatele ei, gondolierii ei, purtătoarele ei de apă și mai cu seamă cu acel *non so chè* misterios ce leagă și inspiră pe cântăreți. Ai văzut, de sigur, pe purtătoarele de apă cari se duc în fiecă zi să-și umple gălețile de aramă la puțul din palatul dogilor? Când eram la Veneția, gondolierul meu Toni mi-a povestit următoarea legendă:

Pe vremea nu mai știu cărui doge, una din fetele acestea, cea mai frumoasă (bine înțeles), se duse într-o dimineată în curtea palatului ducal să ia apă. Pe când era plecată pe marginea puțului și-și privea surâzând imagina, plutind la suprafața apei, fiul dogelui, dela una din ferestrele palatului, admiră talia grațioasă a fetei. Peste un moment îi zări fața aurită

de soare și *s'infiamo d'amore*. Imediat, căută să se facă iubit și să o seducă, dar încântătorul copil rezistă cu vitejie la toate strălucirile iubirii patriciane a ducelui. De partea ei, ea iubea pe Nello, cel mai brav gondolier din Veneția, cel mai celebru cântăreț al lagunelor și al *riva dei Scia-voni*. În timpul acesta, izbucni războiul între Venețieni și Turci. Fiul dogelui plecă cu corăbiile Republicei, câștigă o victorie însemnată asupra flotei dușmane pe lângă Cipru și se întoarse la Veneția ca să primească marile onoruri ce-l așteptau. Dogele, tatăl lui, în întrebă, în numele Republicii, ce favoare doreă ca răsplată a serviciilor lui. El nu ceru decât dreptul de a ridica până la dânsul pe o fată din popor. Cererea îi fu acordată și căsătoria tânărului erou venețian cu frumoasa purtătoare de apă fu vestită cu glas tare pe canalurile și pe piețele Veneției. La câteva zile, fu celebrată în biserica San' Marc și după ceremonie, nobilii soți se urcară în gondolă ca să meargă la întrecerea dela Santa Marta. Întrecerea se face afară din canalul Giudecca, în largul mării. Se întâmplă însă că gondola ducelui, pornită în toată goana, fu lovită deodată și dată la fund de altă gondolă. Ai ghicit fără îndoială că aceasta eră mânată de Nello.

NB.—Dela întâmplarea aceasta tristă

gondolele venețiene sunt zugrăvite în negru.

Iată-mi legenda, scumpe Grenier; scoate din ea ce vrei, dacă ți se pare interesantă și demnă de un mic poem. Și acum, să vorbim de afaceri politice și de altele. Insurătoarea mea e amânată pe la primăvară din cauză de preocupări politice. Lupta ce urmează să se încingă în curând la noi va fi foarte violentă. Partidul inteligent și desinteresat își are privirile asupra lui Negri.

Adio, dragul meu, regret că nu ți-ai împins excursia până la noi. Iubești Moldova, dar ești iubit și d-ta acî mult, și toate cunoștințele și prietenii d-tale mă însărcinează pentru d-ta cu cele mai bune prietenii.

Al d-tale.

Alecsandri.

XV.

Mircești, 14 Octombrie 1870.

Scumpe Grenier,

Dela capătul lumii unde sunt aruncat, urmăresc cu ochi îngrijorați gravele evenimente ce se desfășoară în Franța și mă întreb adesea ce-au devenit amicii mei de predilecție. Baligot și-a văzut provincia năpădită și devastată de hoardele pru-

siene și, de-atunci n'am mai avut știri. A căzut cumva el însuș în luptă? Mai trăește unde-va retras cu surorile lui?... Și d-ta, scumpul meu, ce-ai devenit dela începutul acestui războiu oribil? Nu te întreb ce-ai suferit și ce suferi văzându-ți țara cea frumoasă pe mâna streinului; îți cunoasc amărăciunile sufletului, după cele ce am simțit eu însumi de trei ani... Vai! mă simt umilit de înfrângerea Franței, căci aceste înfrângeri sunt alcătuite din nenorocire și rușine. Sunt de așa natură chiar încât depășesc marginile rușinii ca să atingă proporțiile flagelului. Să crezi în mânia cerească? Dar, de ce ar pedepsi cerul Franța? Pentru că a fost țara inițiativelor mari, leagănul nobilelor libertăți ce sunt împrăștiate în lume?

Am citit în gazete că dușmanul se apropie de Besançon, și-ți poți închipui dacă neliniștea mea a devenit îngrijitoare, căci Baume-les-Dames e în drumul d-tale. Te-ai gândit de sigur la Doamna mama d-tale și ai pus-o la adăpost de orice emoții supărătoare scutind-o de tristul spectacol al invaziunii. Imi închipui deci că v'ați refugiat în Elveția sau în Italia. Totuș, îți scriu tot la Baume-les-Dames ca să cer vești de la d-ta. Fie ca scrisoarea aceasta să te găsească sănătos și îndurând nenorocirea cu curajul unei inimi tari! Cât

www.dacoromanica.ro

despre mine, sunt la Mircești unde cred că am să petrec iarna și unde ași fi foarte fericit să te am.

Adio, dragul meu. Dumnezeu cu Franța!
Amicul d-tale.

V. Alecsandri.

Ce-au devenit doamnele Raymond?

XVI.

Mircești, 8 Iunie 1871.

Scumpe prieten,

Abia primii scrisoarea d-tale dela 5, și răspund numai decât, atât sunt de grăbit a-ți spune cât sunt de fericit a te ști încă pe lume, pe d-ta și pe ai dumitale, căci, la depărtarea ce ne desparte de Franța și în urma oribilelor dezastre ce ți-au încercat țara, ni se pare că toți francezii trebuie să fi murit. Războaie, mòlime, asprimi ale iernei, războiul civil, nimic n'a lipsit acestei frumoase Franțe care erà atât de atrăgătoare în propășirea ei și care e atât de simpatică în nenorocirea ei. Da, dragă prietene, ai dreptate să nu te îndoști de viitor; există în națiunea d-tale o forță de vitalitate pe care nimic nu o poate nimici, și această forță se traduce printr'o minunată nepăsare care 'și are mărirea ei, orice

s'ar spune, căci ea face să se disprețuiască neajunsurile prezentului și face să se privească viitorul cu încredere. Rana e mare, adâncă, îngrozitoare, dar sângele e bogat și rana se va cicatriza mai repede de cum cred dușmanii d-voastră.

Parisul a fost bombardat de prusieni, incendiat de comunarzi; orașul acesta, mândria și bucuria lumii, e presărat azi cu ruine. Ei bine, iubitorii de priveliști întristătoare să se grăbească a merge să viziteze aceste ruine, căci *în curând* nu vor mai fi; pădurile au fost tăiate, vor fi *în curând* replantate; monumentele se vor reînălța *în curând* ca prin minune, căci Parisul e orașul minunilor, căci lumea întreagă va concura la restaurarea lui. Parisul este stăpâna lumii inteligente și bogate, e iubită și e vroită frumoasă și împodobită ca o regină. Ceeace ar fi fost nimicirea pentru Berlin, Petersburg și *tutti quanti*, va fi pentru Paris începutul unei noi splendori; ceeace ar fi fost pentru Prusia o ruină seculară, nu va fi pentru Franța decât o jenă momentană, căci ea e bogată, activă, veghetoare și are o comoară nesecată ce nu i se va lua niciodată: spiritul care inventează, care creează, care schinteiază, care luminează și care robește. Un german, oricât s'ar îmbogați prin prădările vecinului, va fi totdeauna un

www.dacoromanica.ro

*tudesque*¹⁾ greoiu, grosolan, obtuz, cu râsul prostesc, cu înfățișarea aproape grotescă, pe când un francez, chiar sărăcit, va păstra un oarecare semn de distincție înăscută rasei latine și spiritul acela fin și zeflemist, atât de temut de docta Germanie, de sfânta Rusie și de mercantila Anglie. „Luați-mi aurul, domnilor germani, beți-mi vinul, haide, îmbuibați-vă odată în viața voastră, eu vă privesc surâzând, căci sunteți de rând chiar în triumfurile voastre, și eu mă simt destul de bogată spre a vă face pomană cu puțină victorie și chiar cu puțină glorie“. Iată ce poate spune Franța, și poate adăoga: „Luați seama la revanșe!“ A! în ziua aceea o să petrecem.

Bietul Mérimée! a închis ochii la timp. Casa i-a fost arsă ca și micul d-tale apartament, scumpe prieten. Dar fie, iubita d-tale mamă îți rămâne și lângă dânsa ai un colțisor plin de amintiri din copilărie și de dulci mângâeri. De ce nu vii la Mircești să te odihnești de toate emoțiile; am fi atât de fericiți noi amândoi în sânul liniștei desăvârșite ce mă înconjoară.

Adio și al d-tale din suflet.

V. Alecsandri.

Cele mai călduroase prietenii doamnelor Raymond.

1) S'a păstrat cuvântul din text.

XVII.

Mircești, 12 Octombrie 1871.

Scumpul meu prieten,

În liniștita singurătate dela Mircești, scrisorile prietenilor mei din Franța sunt totdeauna binevenite; ele îmi trezesc amintirile și mă scot dintr'un fel de toropeală ce mă apasă de când cu teribilele evenimente din nenorocita d-tale țară. Emoția produsă de dezastrele Franței a fost prea puternică; ea e urmată de o deprimare morală, de o oboseală intelectuală contra căroră trebuie să reacționăm energic, căci povârnișul e primejdios, duce drept la imbecilitate. Se zice, la mine în țară, că rușii lasă totdeauna holera în urma lor; se poate spune că campania prusiană a lăsat în urma ei o prostrație cu totul germanică și care, pentru rasele latine, este o adevărată boală. Va trece, de sigur, dar până atunci, se suferă tot atât la Mircești ca și la Baume-les-Dames.

Noi ceștia românii, cari am văzut trecând atâtea năvăliri peste pământul patriei noastre, știm de ce natură sunt straturile mocirloase pe cari valurile acestor năvăliri le depun când se retrag. Le-am caracterizat chiar în chipul următor:

Năvălire turcească: pilaf fiert în sânge.

Năvălire rusească: ortodoxie brutală, ho-tească, grețoasă.

Năvălire austriacă: răutate burlească, prostie pretențioasă.

Năvălire prusiană: bestialitate plină de ură, crudă și hrăpăreță.

Poporul zice:

Turcul: caraghioz.

Rusul: porc.

Neamțul: pâsat mort de foame.

Prusiăcul: porc nemțesc, neamț porcesc.

Intr'un cuvânt, toate aceste rase cărora li s'au căutat și li s'au acordat chiar unele calități, se resimt și se vor resimți încă multă vreme de grosolănia lor din naștere; sunt foști sclavi ai rasei latine cari vor să fie stăpâni la rândul lor și cari nu vor înțelege niciodată adevărata mărire. Bismarck este un mare om german, nu va fi niciodată un mare om european. Prusia a câștigat mari victorii, ea a făcut o campanie memorabilă. A câștigat oare prestigiu în ochii lumii? Nu... A fost savant, da, matematic, da... dar matematicienii n'au făcut niciodată să se nască entuziasmul.

Dar să nu mai vorbim de aceasta. E un vis grozav de urât care a și trecut; Franța are să fie în curând scăpată; Elveția va trebui să facă reflecții neliniștitoare, acum când patima Prusienilor pentru pendule și ceasoarnice a ieșit la lumină.

Ai fost la Paris, drag prietene, și ai de gând să-ți refaci un cuib? E foarte bine; de partea mea, mă voiui sili să-ți gălesc covoare moldovenești împodobite cu pasări problematice și să ți le trimit ca să faci din ele portiere, etc. Te înștiințez numai că se gălesc foarte greu și că voiui aveà de lucru ca să descoper ceva ca lumea, ca originalitate de desen. Am să dau totuși ordine *ad hoc* și de îndată ce mi se va fi găsit ceeace dorești, am să te înștiințez.

Cum e vremea pe la d-ta? Mai ai puțin soare ca să-ți încălzească muza? Eu am nostalgia astrului acestuia, suflet și faclă a lui nostru, căci, de câteva zile, suntem pierduți într'o ceață deasă. Iarna se apropie repede pe aripele corbilor ce străbat văzduhul în cete prusiene. Sunt ulanii anotimpului urât; croncănesc de mă fac să cred că aud o tragedie germană... și știi cât de mult îmi place armonia acestei limbi.

A! sărmanul meu amic, ce frumoase iluzii aveai auspra rasei germanice! Nu vedeai în savanta Germanie decât niște Goethe și niște Schiller, filosofi blânzi, firi molatece și cinstite?... *Faux bonshommes*¹⁾ toți aceștia! Râcăie pe german, vei găsi pe dușmanul spiritului; înapoia ochelarilor fiecărui sgâ-

1) Păstrăm expresia din original din lipsa unui echivalent potrivit, în românește.

rie-hârtie blond din Heidelberg, din Berlin și din München se ascund ochii vicleni ai unei vulpi, faimoasei vulpi ce te-ai nevoit să traduci. Totul e fals în țara verzei acre: falsă literatură, falsă filosofie, fals spirit și fals sentiment... totul îmbrăcat în falsi zurgalăi ce au putut surprinde până azi buna credință a spiritelor drepte și a inimilor sincere. Imi place a crede că de-acî nainte ai revenit asupra poeticelor d-tale erori cu privire la Faust-ii și Gretchen-ele așa zisei savante Germanii. Ca Faust n'au fost nici-odată acolo decât Chelneri și, ca Margarete, decât slujnici desmățate cari înlocuiesc desertul tableto-urilor (tables d'hôtes).

Dar încă odată, destul asupra acestui capitol grețos. Să vorbim de prietenii și cunoștințele noastre. Ce se face fratele d-tale? Fă-l să-și amintească de mine. Toți prietenii d-tale de acî îți strâng afectuos mâna, începând cu mine care-ți spun: curaj: Allah kerim!

Al d-tale din inimă.

V. Alecsandri.

XVIII.

Mircești, 16 Maiu 1877.

Scumpe prieten,

Când ești Franța, când ai ca dânsa ceva de-al ștregarului și de-al uriașului, îți poți permite orice, chiar greșeli pe care le plătești foarte scump, ai cu ce să le plătești, chiar căderi formidabile,

On part, on court, on tombe,

On se relève roi! ¹⁾

Dar când ești România, adică un pitic ghemuit între trei coloși (citește moloși), ce poți face ca să-ți aperi existența și naționalitatea? Coloșilor li se năzare să-și măsoare puterile la fiecare cincisprezece sau douăzeci de ani; se îngrijesc ele de nenorocitul pitic ce le stă în drum? Firește nu, trec, îl sdrobesc, și când pugilatul s'a sfârșit, se reîntorc acasă lăsându-l să se vaite cu labele în vânt. Atunci vin cume-trele diplomației ca să-l îngrijească și să-l acopere cu bandaje ce se schimbă în adevărate lanțuri. Nenorocitul se vaită mai mult ca oricând și Europa își zice: Dar ce vrea mucosul acela, ce sbiară? nu e nici-

1) Pleci, alergi, cazi,
Te ridici Rege!

odată mulțumit? Ai de gând să taci broscuile? etc.

E aceea ce ni s'a întâmplat nouă românilor, căroră diplomația n'a vrut sau n'a îndrăznit niciodată să ne creeze o poziție bine definită. Tratatul dela Paris menționează despre neutralitatea țării noastre, dar departe de a-i da acelaș caracter ca cel pe care-l are aceea a Belgiei sau Elveției, îl leagă de neutralitatea imperiului otoman. Ce se întâmplă? Indurăm regulat contra-loviturile tuturor prostiilor sublimei Porți și tuturor întreprinderilor Rusiei. Vizirul nu și-a făcut cheful, și-a fumat prost ciubucul, răspunde obraznic vre-unor propuneri ale cabinetului din Petersburg... Războiu... și Prutul e trecut. De ce? Pentru că vre-un Bourke¹⁾ englez ar fi declarat în plin parlament că neutralitatea specială a României nu e înscrisă în tratatul dela Paris. Deci, România poate fi, fără frică de pedeapsă, călcată în picioarele cailor căzăcești sau alții, și, într'o bună dimineată, se vede năpădită de hordii înregimentate ce merg, zice-se, să desrobească pe creștinii din Orient. E o cruciadă în favoarea bulgarilor, prea bine; dar e o striveală pentru noi. Treisute de mii de

1) Robert Bourke eră atunci sub-secretar de Stat la afacerile streine la Londra.

ruși intră cântând arii asiatice și iau poziție de-alungul Dunării; ca să-i pedepsească, turcii ne bombardează orașele riverane; nenorociții locuitori fug înlăuntrul țării și se întreabă cu sufletul curat de nu i-a ajuns sfârșitul lumii... Nu, nu e sfârșitul lunii; e consecința trâncănelii diplomatice de acum douăzeci de ani.

Ce e de făcut?... Ei bine, în loc de a fi în mod pasiv și prosteste striviți între ciocan și nicovală, să ne ridicăm în vârful picioarelor ca să ne facem puțin mai mari și ca să ajungem astfel la înălțimea unei bune săbii. După ce vom fi făcut acestea, să ne întindem brațele înțepenite de veacuri și să dăm dovadă de vitalitate celor ce ne tratează drept copii. Să strigăm tare în urechile Rușilor și Turcilor: „Trăiască independența României!“ și să intrăm cu bărbăție în vâltoare. Vom eși zdrobiți poate, dar cel puțin oțeliți prin foc. Destule umiliri, destule mizerii. Sau stăpâni la noi, sau fără dela noi! Turcii sunt tari ca... niște turci, asta e rancună vechie; erau mult mai tari acum patru veacuri și noi suntem mai aproape de strămoșii noștri ca ei de ai lor.

Duelul nostru cu suveranii în papuci a început și mica noastră oștire s'a purtat până acum de mi-a reîncălzit sângele bătrân; se va lupta bine, acest drag mă-

nuchiu de recruți luați dela munca câmpului, căci vederea teribililor bașbuzuci i-a făcut să pufnească de râs... Asta e? asta e? numai atâta e? Acesta le-a fost strigătul zeflemist când au sărit la dânsii.

A! dragă prietene, sunt foarte emoționat; scriind rândurile acestea, mă silesc să-mi rețin lacrămile. Nu surâde de entuziasmul meu; nu poetul îți vorbește, ci un om nenorocit că nu mai e tânăr ca să se ducă să fie ucis la graniță. Am nevastă și copil pe lângă care trebuie să fac de pază, în mijlocul gravelor evenimente din țara mea. Mă înțelegi, d-ta care stai lângă mama d-tale adorată.

Dar destulă politică, mă 'năbușe. Dacă te duci pe la d-na Raymond, prezintă-i prietenii mele și amintește-i făgăduiala ce mi-a făcut de a-mi scrie. Scrie-mi și d-ta de partea d-tale; scrisorile d-tale simpatice îmi răcoresc mintea și sufletul. Mulțumesc lui Got de buna lui amintire și multe dragălalșii d-tale din partea Paulinei și Mariei.

Vechiul d-tale prieten.

V. Alecsandri.

Aștept cu nerăbdare aceea ce numești mica d-tale plaquetă de rime; am să-ți trimit și eu, dacă înțelegi românește.

XIX.

Mircești, 1 Noembrie 1877.

Dragă prietene,

Urăsc toate războaiele pentru că le-am văzut grozăviile, atât în Crimeea, cât și în Italia și în Franța, dar mărturisesc că urăsc și mai mult groaznicele măceluri ce însângerează acum malurile Dunării și cari amintesc cele mai crude epoce ale barbariei. Pe la noi, nu se face războiu, se măcelărește, se schilodește, se ciopârțește cu rafinării de cruzime ce întrec invențiile închipuirii cele mai neorânduite. Baș-buzucii tăe picioarele nenorociților răniți ca să le ia cisme, e destul atât. E adevărat că cismele acestea au un miros care trebuie să se urce la cap; țara e împuțită... e piele rusească în aer, după cum e uleiul ranced în atmosfera Spaniei. Ești stânjenit, aproape năbușit, căci puhoiul moscovit, care a început să curgă în Maiu, continuă încă să-și îndrepte valurile în spre Bulgaria. Trenurile coboară încărcate cu soldați și unelte de războiu, apoi peste câteva zile urcă cu oameni schilodiți. E o privilegiu care te face să crezi că omenirea a fost cuprinsă de un acces de nebunie furioasă. E îngrozitor, e ticălos, e de un grotesc amar... căci toate aceste hecatombe

www.dacoromanica.ro

omenești, de ce? ca să fie civilizați turcii? ca să se contribue la bună-starea bulgarilor? Dar nici cei dintâi nu vor să știe de civilizația europeană, nici cei de-al doilea nu ambiționează altă bună-stare decât aceea de care se bucură. Atunci ce dracu se vrea? și ce dracu căutăm, noi românii, în această încăerare? Ce-avem noi comun cu populațiile slave din Turcia, ca să jertfim mii de vieți în cinstea lor? Încă odată, e prostesc, archi-prostesc și amar-nic de grotesc!

Bieții noștri dorobanți, adică bieții noștri țărani îmbrăcați cu o manta militărească proastă și cu o căciulă împodobită cu pene de curcani (podoabă care le-a atras porecla comică de *curcani*), au făcut minuni. Prin vitejia lor neașteptată, au știut să facă din această poreclă un titlu glorios și să dovedească că, dacă dela sublim la ridicol nu e decât un pas, tot așa nu eră decât un singur pas dela ridicol la sublim. Oamenii aceștia cari, după chiar mărturisirea celebrului corespondent al lui *Daily News*, d. Forbes, au o *vitejie îndărătnică*, și sunt tot atât de valoroși ca cele mai viteze regimente ale Angliei (mărturisire foarte importantă din partea unui englez), acești viteji *curcani*, zic, au dovedit că armata teritorială prețuia tot atât, dacă nu mai mult, ca armata per-

manentă, căci au fost totdeauna admirabili ca pornire, energie, calm și disciplină în mijlocul celor mai ucigătoare lupte. Ei au dovedit că poporul român are curagiul în stare latentă și că nu-i trebuia decât un prilej ca să se arate în toată puterea. A fost o revelație!

Și apoi, ce răbdare demnă în mijlocul suferințelor! Ce stoicism antic în fața morții! A! dragul meu, ochii ți s'ar umple de lacrimi, dacă ți-ași povesti tot ce-am văzut mare și într'adevăr frumos la poporul acesta. A! viteji copii! nobile inimi! se scoboară cu adevărat în linie dreaptă din strămoșii lor, cu adevărat sunt de rasă latină... și iată, e aci o mare mângâiere pentru mine, oricât de nereparabile ne-ar fi pierderile. Toți răniții noștri n'au decât un gând, să se vindece cât mai repede ca să se întoarcă la Plevna, și se întorc cu durerea încă pe ei: au prins gust de moarte

Dar să vorbim de altceva... curcanii m'ar face să scriu volume.

Imi ceri amănunte asupra ginerelui meu? ¹⁾ E un băiat încântător și cuminte a cărui mamă este vară cu scumpul și regre-

1) În corespondența lui Grenier există o invitație la căsătoria d-rei Maria Alecsandri cu d-l Dimitrie A. Catargiu, la Iași, 9/31 Octombrie, 1877.

tatul nostru Negri, și al cărui tată erà președinte al Curței de Casație. E nepotul lui Cortino Catargi și, deci, văr primar cu încântătoarele d-șoare Catargi pe care le-ai cunoscut în toată frumusețea lor.

Tânăra pereche a trecut prin Paris spre a se duce la Neapole, unde va petrece iarna; a trebuit să facă o vizită d-nei Emmeline Raymond¹⁾.

Zici că lucrezi? ești foarte fericit. Eu n'am făcut nimic un an de zile. Dea Dumnezeu să mă pot pune iar la lucru la iarnă. Până atunci, cutreer țara ținând conferințe în folosul răniților noștri; am și adunat peste 8000 de fr. și plec la Galați și Brăila ca să mă dedau aceluiaș exercițiu. Astfel, te las îmbrățișându-te.

V. Alecsandri.

Femeia mea vrea să-ți aduci aminte de ea și ar fi foarte fericită să-ți deă ospitalitate la Mircești, când privighetorile îmi vor fi năpădit frumoasa pădure de pe marginea Siretului.

Am primit aceea ce numești plaqueta d-tale asupra Elveției. Fă acelaș lucru pentru Bretania, pe care ași vreă s'o vizi-

1) Emmeline Raymond — 1828-1902 — literată, directoarea ziarului *la Mode illustrée*.

tez cu d-ta. Ce zile frumoase am petrece la bravii bretoni bretonând. Răbdare, ca mâine are să vină și asta.

XX.

Ianuarie 1879.

Curaj, amice! Iubita d-tale mamă este lângă Dumnezeu ¹⁾).

V. Alecsandri.

XXI.

Mircești, 20 Iunie 1882.

Scumpe prieten,

Intorcându-mă acasă după o lungă călătorie care a ținut șapte săptămâni, am găsit pe biroul meu scrisoarea d-tale dela 29 Aprilie. Scriitura d-tale fină, pe care am recunoscut-o numai decât, aveà mai mult ca niciodată înfățișarea aceea feminină și atrăgătoare ce te farmecă în poeziile d-tale. Înțelegi cu ce grabă am deschis această scrisoare care-mi veneà de atât de departe ca un salut amical și cu ce plăcere am citit-o. Erà atât de multă vreme de când nu mai aveam știri dela

1) Muma lui Edouard Grenier murise la sfârșitul lui Decembrie 1878.

d-ta, și la vârsta noastră ești foarte firesc plecat să ai temeri unul pentru altul.

În sfârșit, iată-mă liniștit, ești sănătos și trăești cumintește retras aproape la țară, în casa d-tale dela Baume care cuprinde o lume de amintiri scumpe inimei d-tale. Tot mai lucrezi? Dar ce întreb eu, ca și când un poet poate să-și rupă vre-odată condeiul. Pe când deci un nou volum de poezii? Pretind unul din primele exemplare.

Eu, dragul meu, după ce mi-am luat adio dela Senat și dela Academie până la anul, am plecat, acum două luni, să-mi fac înconjurul Europei și să mă scald în aerul înviețuitor al țărilor mari. Am străbătut deci Austria, Italia și Franța, trecând prin Viena, Milan, Genua, Marsilia, Montpellier, Paris și Londra, apoi mi-am luat drumul prin Strasburg, Carlsruhe, Stuttgart, München, Viena, și iată-mă în cele din urmă revenit la mica mea căsuță dela Mircești. Mi-am făcut cura intelectuală și mă simt bine, și degetele îmi ard ca să mânuiască condeiul.

Ți-am căutat prietena, rue de Clichy, 38, dar am avut regretul să nu o găsesc. Plecase la țară. Lucru amânat, căci am de gând să-mi reiau toiagul de călătorie către sfârșitul lui Septembrie.

Observațiile d-tale asupra comediei

*Bonnets de la Comtesse*¹⁾ sunt drepte, dar crede-mă, scump prieten, că nu dau nici o importanță bluietei acesteia. Dacă am tipărit-o, e numai ca să mă slujesc ca de o carte de vizită către prietenii mei Felibri²⁾ din Provența și din Languedoc. Ei au primit-o cu simpatie și mă mulțumesc cu acest succes cu totul intim.

Unde și când ne vom putea revedea înainte de a porni în călătoria cea mare? Să rânduim asta, căci ar fi trist de dispărut din lumea asta fără să ne fi dat îmbrățișarea frățească.

Al d-tale cu toată inima.

V. Alecsandri.

XXII.

Mircești, 20 Iulie 1882.

Scumpe prieten,

Simt nevoie de a stă de vorbă cu d-ta, și iată cu ce prilej.

Toată ziua de ieri, cerul s'a arătat îngrozitor de rău dispus, tunând, fulgerând, zebrându-și nourii negri cu fulgere orbi-

1) Un act în versuri jucat la Paris la matineurile literare dela Gaité.

2) Se știe că juriul Felibrilor, prezidat de Mistral, acordase lui Alecsandri premiul pentru „Cântecul gintei latine“

toare și deschizându-și zăgazurile ca pe vremea potopului; cum să lupți în potriva apăsării fizice și morale care mă cuprindea în întunecimea asta încărcată de electricitate? M'am ghemuit lângă volumul d-tale *Petits Poèmes*¹⁾ și, mulțumită lui, aproape nici n'am luat seamă la cataclismul ce făcea prăpăd afară.

După mulți ani, am recitit *Moartea iudovului Rătăcitor și Elkovan*, și atât de mișcătoarele d-tale strofe asupra morții prințului Gr. Ghica. Inchizând volumul, întâiul meu sentiment a fost să mă întreb de ce nu faci parte din Academie²⁾? Sunt admiși autori dramatici al căror talent consistă în a câștiga milioane debitând scene farse și câteodată scandaloase unui public blazat de gură-cască parisieni (fără a se mai socoti streinii cari nu 'nțeleg mare lucru), și se închide poarta celor aleși cari produc opere frumoase!

A aveà inspirații mari, a mânui limba în perfecție, a propagà sentimentele nobile, a ridicà sufletele, a le sfătui demnitatea,

1) Publicate de Grenier în 1859; conțin poemele de care se vorbește mai la vale și sub titlul: *Pe un mormânt*, strofele asupra morții prințului Gr. Ghica.

2) Grenier căzuse la Academie față de Gaston Boissier, de și avusese șapte voturi la primul scrutin.

patriotismul, pornirile nobile, într'un cuvânt, a face dovadă de adevărat poet și de adevărat cetățean, sunt tot atâtea titluri pentru excluderea din templu? Trebuie să fi deci *vânzător* ca să ai dreptul să intri și să-ți ețalezi marfa? E rușinos, rușinos, rusinos!

Poemul d-tale *Jidovul Rătăcitor* conține pasagii de o frumusețe magistrală; te interesează la soarta nenorocitului acestuia blestemat și te face să dorești moartea, sfârșitul chinurilor lui. Tabloul apariției lui Christ este splendid; merită a fi fixat pe pânză de un pictor mare. Scena nocturnă dela Coliseu e din domeniul poeziei înalte. E scrisă nu cu un condeiu, ci cu un penel înmuiat în cele mai bune culori. În sfârșit, îngroparea jidovului rătăcitor la picioarele unui ghețar, pe vârful arid al unui munte, te lasă sub o impresie de tristeță îndulcită de priveliștea sfârșitului unei mari nefericiri.

Elkovan este un giuvaer oriental. Mi s'a vorbit cu admirație de el în sudul Franței. Mi-a amintit veselul nostru trecut atât de plin de iluzii, și dragele noastre convorbiri pe țărmul Oceanului.

Cât despre strofele d-tale adresate memoriei prințului Ghica, afară de calitățile poetice și sentimentele mișcătoare ce le deosibesc, ele se leagă de o epocă de re-

naștere pentru România, și, așa fel, îți crează drepturi la iubirea compatrioților mei.

Știm cu câtă iubire pentru țara noastră ai întreținut spiritul prințului Ghica în pregătirea marelui act istoric al Unirii principatelor, și numele d-tale își va avea locul său în analele epocii.

În scurt, m'ai întinerit cu douăzeci și cinci de ani în spațiul a douăsprezece ore, și aceasta este o minune pe care numai singuri adevărații poeți au darul să o facă. Iată de ce te îmbrățișez din toată inima, scumpul meu Grenier, și-ți doresc bucurie și sănătate.

Cu totul al d-tale.

V. Alecsandri.

XXIII.

Mircești, 1 August 1882.

Scumpe prietene,

Scrisoarea d-tale mi-a adus cea mai plăcută știre din lume, căci concordă cu una din dorințele mele cele mai intime. Sta-tornicești pe hârtie amintirile d-tale din Moldova ¹⁾? Bravo! E o minunată idee

1) Aceste amintiri din Moldova, alături cu amintirile din Germania au fost publicate de Grenier, dar într'un foarte restrâns număr de exemplare (zece, se zice), rezervate celor mai intimi

care va dà roade minunate. Le gust de-nainte, căci nădăjduesc că ai să-ți tipărești manuscrisul. Ce de amintiri frumoase ai să rânduiești artistic în volumul d-tale! și ce încântătoare tablouri ai să faci despre societatea din Iași, așa cum ai cunoscut-o în 1855—56, cu tinerețea ei entuziastă și patriotă, cu mănunchiul ei de femei frumoase, cu pecetia ei de originalitate care, vai! s'a șters de-atunci.

La lucru, scumpe prietene, ai făcut o preumblare în țara contrastelor și în regiunea umbrelor dispărute. Ce de cruci de-alungul acestui drum de când l-ai părăsit, dar și ce de plante vii la umbra acestor cruci! Mi se pare că visez, când mă 'ntorc cu gândul într'acolo.

Scrie, scrie, fă-mă să rețrăesc în acel trecut de ieri care are toate înfățișerile unui secol. Toți prietenii și prietenile d-tale, eu mai cu seamă, îți vom datora bucurii delicioase, deși amestecate cu o oarecare amărăciune.

prieteni. E aproape cu neputință să se mai găsească azi vre-unul: Grenier face mărturisiri atât de personale încât prietenii săi, printr'o discreție care-i onorează, n'au găsit util să le divulge în public. D-lui Vladimir Ghica i-au fost comunicate în 1898 pentru un studiu ce pregătește asupra operei politice a prietului Grigore Ghica (N. A.).

Mulțumesc denainte pentru volumul poeziilor d-tale complete.

Al d-tale din inimă.

V. Alecsandri.

P. S. — Cred că am să-mi petrec iarna în streinătate. Am să te vestesc de epoca plecării mele și de locul meu de adăpost în protiva anotimpului riguros.

XXIV.

Mircești, 2 Septembrie 1882.

Scumpe prietene, regele Carol te-a numit ofițer al Coroanei României. Felicitări și îmbrățișeri călduroase. Ai să primești în curând decretul.

Alecsandri.

XXV.

Mircești, 27 Septembrie 1882.

Scumpe Grenier,

Caută femeea!

Știi cine s'a gândit mai întâiu la d-ta pentru un semn de distincție, ca răsplată pentru serviciile ce ai făcut țării în timpul domniei prințului Ghica? Ghicește... Nu știi, nu e așa? O sumă de figuri frumoase

îți joacă în amintiri, dar care s'a gândit la d-ta, care m'a rugat să fac demersuri în favoarea d-tale? Aglae, Natalia, Sofia, Elena..., etc.? Nu, Zoe Sturza, ex d-na Zizine.

Cu dânsa trebuie deci să te descurci și cred că n'ai să întârzii de a o dojeni cum se cuvine pentru buna mișcare ce a avut față de d-ta. Eu, n'am fost decât umilul instrument al a ei *gentilezza* și n'am avut mare merit de a fi izbutit, căci mi-a fost destul să-ți pronunț numele în fața Regelui, pentru ca Maiestatea Sa să propună instantaneu să-și dovedească stima față de secretarul intim al defunctului prinț Ghica, a cărei nepoată este primă domnișoară de onoare a Reginei.

Și iată toată povestea.

Voiu adăoga, totuș, că nu numai titlului d-tale de secretar domnesc datorești ordinul Coroana României, dar și calității d-tale de poet încântător, căci ai fost decorat odată cu Mistral. Chiar de azi, ai dreptul la rangul de crucer și la un lot de o duzină de frumoase gitanas cari te așteaptă cu brațele deschise. Ține-te bine și fă așa ca să le dovedești valoarea galică... dacă mai este.

Sunt foarte mulțumit de a te ști la lucru, exploatând filonul numeroaselor d-tale amintiri. Imi făgăduiesc să petrec și sunt

nerăbdător să-ți citesc *Moldova*, ca să
întineresc cu douăzeci și șapte de ani.

Douăzeci și șapte de ani! o viață 'n-
treagă! Ce de evenimente în acest neîn-
semnat crâmpciu al timpului! Dar o sim-
plă ghindă nu conține o întreagă pădure
de stejari? Să fim mulțumiți că suntem
încă în picioare după atâtea furtuni și să
ne privim părul alb cu o dreaptă mândrie.

Pentru care, te îmbrățișez și-ți doresc
ani mulți de vâncioasă bătrânețe.

V. Alecsandri.

XXVI.

Mircești, 7/19 Octombrie 1882.

Scumpe prieten,

*Penseroso*¹⁾ al d-tale m'a făcut să gân-
desc mult timp de o oră; e o culegere filo-
sofică, spirituală, încântătoare, făcută de
un om de inimă dublat de un bun poet. Îți
mulțumesc mai cu seamă pentru hrana de-
licată ce mi-a procurat spiritului. Va ob-
ține un legitim succes în lumea prețuito-
rilor, fi sigur.

Ar trebui să trimiți una din plaquettele
d-tale D-nei Zoe Sturza, la Iași, la D-na
Rosnovanu, cu o scrisoare scrisă cu

1) Ed. Grenier, *Penseroso, Reflecții și Ma-
xime*. 1885.

scriitura d-tale fină, ca să-i mulțumești însuși pentru decorația d-tale. Atențiunea aceasta din partea d-tale o va atinge, căci e femei să înțeleagă tot ce vine din inimă. Mă însărcinezi să-i exprim sentimentele d-tale de gratitudine? N'am s'o fac, căci vreau să-ți dau prilejul de a intra în corespondență cu una din persoanele cele mai distinse din țara mea. De altfel, se poate să n'o întâlnesc până peste câteva luni, dat fiind că mă duc foarte rar la Iași. Domiciliul meu e la Mircești, îndatoririle mele de senator și de academician mă chiamă la București, și gusturile mele mă târăsc către Mediterana; în aceste condiții, întorci aproape totdeauna spatele vechiei capitale a Moldovei.

D-na Zoe s'a consacrat cu totul mumei ei; trăește foarte retrasă de lume, ocupând un apartament mic și frumos în acea mare casă Rosnovanu, pe care ai cunoscut-o atât de însuflețită și care, astăzi, are aerul unui mormânt la care nimeni nu se gândește să ducă o cunună de nemuritoare. Acolo, în zidurile acele părăsite, prietena noastră se lasă să îmbătrânească, luptând totuș cu curaj contra năpădirilor vârstei, și și-a creat un adăpost de femei elegante; citește mult, preferă cărțile serioase, și se proclamă bătrână cu un surâs plin de dragălăsie.

Scrisoarea d-tale va face o intrare triumfală. Haide, ia-ți unul din cele mai bune condee și umple patru pagini pe care le vei trimite ca pe un bun dar grațiosului d-tale vinovat.

Nepoata ei, cea mai tânără din d-rele Heșco, se mărită în curând cu Eugen Ghica. E foarte frumoasă!... mai frumoasă chiar decât sora-sa regina Serbiei¹⁾.

Astfel, ți-ai sfârșit *Amintirile din Germania* și pe când erai asupra facerii, înfrigorat, ai simțit cum îți crește iar pe cap părul dela șaisprezece ani. Fericit privilegiat! Eu, oricâte efortări am făcut, rămân, vai! tot atât de pleșuv ca d-ta.

Am fost foarte chinuit aceste ultime patru săptămâni de boala Paulinei²⁾. Biată prietenă! a fost atinsă de reumatisme articulare care au făcut-o să sufere îngrozitor...Acum îi e mai bine, dar adio planurile mele de călătorie în Italia la iarnă; ar fi imprudent să expun pe scumpa convalescentă la accidente unei lungi curse prin zăpezi.

Am să caut deci să te imit lucrând la gura sobei. Fie să am și eu o facere tot atât de ușoară ca a d-tale.

Al d-tale.

V. Alecsandri.

1) Natalia, ex-regina Serbiei.

2) D-na Alecsandri.

XXVII.

Mircești, 3 Noembrie 1882.

Scumpe prietene,

Volumul d-tale de *Poezii complete* se înfățișază foarte bine; e din acele ce iau loc în bibliotecile alese.

Nu mi se pare nimic mai interesant, mai atrăgător ca o colecție de foi tipărite, fățuite, aranjate în grup sub forma unui volum și care cuprinde toată viața de inimă și de minte a unui om de elită. E ca condensarea a parfumului tot dintr'o floare într'o pastilă sau într'o picătură.

Mulțumită minunatei idei ce ai avut de a-ți rânduî tot bagajul poetic, mi se pare că ții mai bine pe Grenier al tău în mâni, îl cunoști mai întreg putându-l studia sub diferitele lui înfățișeri, și te simți sedus mai bine prin calitățile lui de mână întâia.

Mulțumesc, scumpe prietene, pentru grațioasa d-tale trimitere; la mine e în familie.

Scrisoarea d-tale către d-na Zoe Sturza tiebue să fi produs o dulce emoție. Orice glas prieten, venit dela capătul lumii după un oarecare număr de ani e o trezire a amintirilor tinereței, și amintirile acele sunt totdeauna binevenite.

D-nei Alexandri îi e mai bine și sper că

mai binele se va menține, dar toate planurile mele de călătorie în țara soarelui sunt amânate pentru vremuri mai bune. Imi rămâne perspectiva gurii sobei în căsuța mea dela Mircești în timpul lungilor luni de iarnă. De-ași putea lucra, înțemnițarea mea ar avea farmece, căci imaginația mea se dedă la evoluții nebune la vederea zăpezii.

Unde mă voi duce la primăvară? Nu mai îndrăznesc să fac planuri, de teamă să nu le văd dând greș, dar mă reculeg ca Rusia după războiul Crimeei. Până atunci, îți doresc petrecere bună la Paris și fără guturaiu... La vârsta noastră... Uite un cuvând care mă sgârcește și-mi ia răsuflarea, așa că mă opresc și te îmbrățișez din toată inima.

V. Alecsandri.

XXVIII.

Mircești, 20 Ianuarie 1884.

Ce-ai devenit, scumpul meu Grenier? Unde ești? Ce lucrezi? Trec anii peste capetele noastre pleșuve și le sbâncesc, și mai mult ca niciodată simțim nevoia de a ne întări la izvorul proaspăt al amintirilor, la dulcea căldură a vechilor afecțiuni. Anul 1883 a făcut tumba în eternitate cu mize-

www.dacoromanica.ro

riile lui, cu meschinăriile lui, cu ridicolurile lui. Din spre partea mea nu-l regret de fel, căci nu mi-a dat decât neajunsuri și mahniri; cruda boală a fratelui meu, suferințele nevestei mele și, în cele din urmă, moartea lui Baligot! fără să mai pun la socoteală alte plictiseli de tot felul. Am încercat să lupt contra năvalei acesteia de tristeță aruncându-mă nebunește în brațele acelei bune zeițe, literatura, și m'am dedat studiului lui Orațiu. Ce adorabilă filosofie am scos din scrierile lui!... Câtă recunoștință îi datoresc! Așa, spre a-mi arăta față de el sentimentele mele de gratitudine, am compus o piesă antică, în trei acte și în versuri, intitulată *Fântâna Blanduziei*. Orațiu ocupă rolul principal. Piesa va fi jucată la București în cursul lunei viitoare. Avea-va succes? Se zice.

În momentul acesta am în mână pe Ovidiu... Vezi că cu cât îmbătrânesc, frecventez antichitatea.

Dar d-ta, scumpe prietene, ce subiect adâncești cu condeii d-tale atât de ascuțiți și atât de adorabil de elegant? Ai sfârșit și publicat *Istoria petrecerei d-tale în Moldova*? Sunt foarte dornic de volumul acesta și-l aștept ca un amator de fructe frumoase.

Suferi mult din pricina iernei la Baume-les-Dames? La noi, termometrul,

ca un adevărat clown, execută salturi îngrozitoare sub linia lui zero care-i slujește de trapez. S'a coborât zilele trecute la 16 grade. În schimb, priveliștea câmpului alb tot și splendid în soare... dar să ne'nțelegem, splendid cu condiția să-l admiri de dinapoia geamurilor unei odăi confortabil încălzită. *Ergo*, stau prudent întemnițat între cei patru pereți ai mei, și aștept întoarcerea vremii frumoase ca să-mi întind aripile. Sănătatea nevastei mele cere o nouă cură la Aix-les-Bains, unde am fost și anul trecut. Nu ne-am putea întâlni pe unde-va pe la jumătatea lui Iunie? Ași fi atât de fericit să te revăd! Combină lucrul cum crezi și răspunde-mi da, ca să mă consolezi de plictiselile ce am îndurat în timpul anului blestemat ce a dispărut însoțit de blestemele mele.

Ai fost sau ai de gând să te duci iarna aceasta la Paris? În tot cazul, amintește-mă d-nei Emmeline Raymond.

Al d-tale din inimă.

V. Alecsandri.

XXIX.

Mircești, 22 Maiu 1884.

Scumpul meu Grenier,

Buna d-tale scrisoare mi-aduce o mare bucurie în mijlocul chinurilor mele; mă

face să nădăjduiesc că te voiu vedeà vara aceasta la Aix-les-Bains. Ne-am înțeles, te voiu înștiința de sosirea mea în această localitate și te voiu așteptà cu nerăbdare.

Boala fratelui meu mă ține în temeri neîncetate, căci boala îi e incurabilă. Vai! mă tem să nu mă trezesc în curând, ca d-ta, singur pe lume, din toată familia care făcea parte din generația mea.

Ultimele știri primite din Paris sunt întristătoare și fac să se presimtă o nenorocire apropiată. Ași vrea să plec numai decât ca să alerg lângă scumpul meu bolvan și, iată fatalitate! un violent lumbago sciatic mă ține pironit în pat. Cea mai mică mișcare îmi dă dureri de nesuferit.

Ce-am făcut ca să fiu pradă atâtor chinuri, și când îmi va fi dat să reintru într'o perioadă de liniște?

Mă îndemni, dragul meu, să traduc eu însumi piesa care a obținut un atât de mare succes la București. Pot întreprinde un lucru atât de greu cu un spirit atât de trist preocupat ca al meu? Și apoi, o știu, comedia mea antică ar bate zadarnic la porțile teatrelor din Paris; trebuie să fii de-al prăvăliei ca să poți intra.

Cele două toege de bătrânețe ale d-tale sunt excelente; sprijină-te în ele în toată siguranța. Prietenia celor ce te cunosc

nu-ți va lipsi niciodată, și nici poezia, căci inima d-tale bună și nobilă le adăpostește împărătește pe amândouă.

Al d-tale.

V. Alecsandri.

XXX.

Mircești, 6 Iunie 1884.

Scumpe prieten,

Îți așteptam scrisoarea, căci nimeni mai bine decât d-ta nu-mi putea înțelege starea în urma morții fratelui meu. Ca și d-ta, rămân ultimul supraviețuitor al familiei. Tată, mamă, surori, frate, toți m'au părăsit. La rândul meu am să mă duc dupe ei. A! e foarte crud, e o imensă desolare de a vedea făcându-se astfel gol în jurul tău. Mai am, e adevărat, pe nevastă-mea care e bună și afectuoasă; ea mi-este cel mai bun sprijin în nenorocirea ce m'a lovit. Fiica mea și copiii ei sunt dintr'o generație nouă. Ochii lor se 'ndreaptă, firește, în spre viitor. Ai noștri se 'ndreaptă în spre trecut.

Bietul meu frate a murit de o boală neertătoare. Moartea i-a fost o ușurare. Ce a suferit moralicește, mai cu seamă în ultimul timp, nimeni nu-și poate închipui. Scrisorile lui erau sfâșietoare; și mă uit

pe mine spre a nu mă gândi decât la el, și plătesc bucuros cu regretele mele dure-roase mântuirea pe care Dumnezeu în sfârșit i-a dat-o. De altfel, e un gând care-mi susține curagiul, e că voi revedeți într-o zi toate ființele ce mi-au fost drage. Toată religia mea e în această mângăitoare convingere.

Îți mulțumesc, scumpe Grenier, pentru buna d-tale scrisoare. Am să te înștiințez de sosirea mea la Aix-les-Bains, în speranță că ai să vii să petreci câteva zile cu mine. E bine să te întâlnești și să te îmbrățișezi când ai părul alb ca noi.

Al d-tale din inimă.

V. Alecsandri.

XXXI.

Mehadia, 4/16 August 1884.

Scumpe Grenier,

Buna d-tale scrisoare m'a găsit într'un colț pierdut al Carpaților, la băile lui Hercule, celebre pe timpul Romanilor. Paulina și cu mine ne înmuiem zilnic reumatismele în apa sulfuroasă ce isvorăște din belșug în valea Cernei ca să facă minuni de vindecare, după cum se zice.

Afară de frumusețile unei naturi sălbatice, se găsesc aci specimene etnografice

de-ale tuturor populațiilor semănate pe malurile Dunărei: Unguri mustăcioși și tot atât de barbari ca și Hunii, strămoșii lor; Sârbi și Bulgari, cu tipul slav; Greci cu nasul coroiat și cu mărul lui Adam foarte proeminent; Români sgomotoși și chel-tuitori, Evrei... așteptând un Faraon ca să-i alunge... și foarte mulți șerpi. Vezi că societatea e destul de amestecată și totuș, toate aceste diferite naționalități fac grupuri separate și nu-și ascund sentimentele de antipatie ce au unele pentru altele. Poftim de fă o confederație orientală cu elementele acestea!

Pleci ca să te urci pe Righi. Fie, ca de-acolo sus, să poți vedea răsăritul soarelui și nașterea fraternității latine.

Cred să mai stau o săptămână aci, apoi să mă duc la Kiustenjé, pe țărmul mării Negre, și poate chiar la Constantinopol.

Știrile ce-am primit dela Paris nu sunt vesele. Nepoată-mea, Maria Balș, s'a întors din Louisiana într'o stare de sănătate de plâns. Noemi e desolată; adresa ei e 7, rue Poisson.

Al d-tale din inimă.

V. Alecsandri.

XXXII.

București, 8/20 Februarie 1885.

Scumpe prietene,

Două cuvinte drept răspuns scrisorii d-tale dela Menton, dar două cuvinte pline de făgădueli mari. Da, sunt numit ministru plenipotențiar la Paris și am de gând să plec peste șase săptămâni. Caută de te află la întâlnirea ce-ți dau acolo; vom regăsi amândoi dacă nu un frate, un prieten frățesc.

Al d-tale din inimă.

V. Alecsandri.

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

CATALOGUL

ARANJAT ÎN ORDINEA ALFABETICĂ
dela No. 1—687

Adamescu Gh.—Din biografiile scriit. români . .	85
„ Elocuența română, <i>disc. celebre</i> 43-44	
„ Elocuența străină, <i>disc. celebre</i> 48-49	
Adam E.—Teatru școlar, <i>băieți și fete</i> . .	489—490
Adam Ioan.—Din Vieață, <i>Povestiri</i>	561
Aguletti Th.—Lecturi din istoria Patriei	551
Alexandru Macedon.—Alexandria	467—468
Alexandri Vasile.— <i>Doine</i> , prefata de I. Bianu .	182
„ Lăcrămioare, <i>poezii</i>	183
„ <i>Suvenir</i>	184
„ Mărgăritarele „	185—186
„ Pasteluri „	187
„ Varia „	188
„ Altele, <i>poezii</i>	189—190
„ Ostașii noștri, <i>poezii eroice</i> .	191
„ Dumbrava roșie, <i>poem</i>	192
„ Legende	193—194
„ <i>Poezii populare</i> , culegere	443—445
„ Ovidiu, <i>dramă</i>	180—181

- Alexandri Vasile.**—Fântâna Blanduziei, *Piesă* . 283
 " Despot Vodă, *legendă* . 322—323
 " *Teatru*, Cetatea Neamț, *Cinel* . 199
 " *Teatru*, Barbu Lăutarul, Kera
 Nastasia, Piatra din casă,
 Florin și Florica 200
 " *Scrisori inedite*. Corespondențe
 cu Ed. Grenier 1855-1885 . 668
- Alexandrescu Gr. M.**—*Proză și versuri* 15
 " *Poezii, Epistole, Satire,*
Epigrame, traducere ed.
 completă de Gârleanu 295-298
- Alina G.**—*Buna cuviință*, Cum să se poarte omul
 în toate ocaziile vieții . . . 385—387
- Amicis Edmondo de.**—*Cuore*, Inimă de copil 426-429
 Pentru copii, *cuvântări* . 346
- Anatole France.**—*Povestiri* 493
 " *Albina, Povești* 572
- Andersen.**—Grădina raiului și alte povești . 657—658
 " *Povești alese*, trad. de D. Stăncescu . 1
 " Carte de chipuri fără chipuri, *Povesti* . 100
- Andriew L.**—*Povestea celor 7 spânzurați* . . . 593
 " *Gândirea*, traducere din rusește . . 454
 " Spionul, Viziuni, *Nuvela* 350
 " Râsul Roșu, Războiul din Mandeiuria 517
 " *Anatema, Piesă* 684—685
- Anestin Victor.**—*Cucerirea aerului*, baloane și
 aeroplan. 481—482
 " *In lumea spiritelor* . . . 652—653
- Anunzio D'.**—*Făclia sub obroc, tragedie* . . . 248
 " *Cartea Fecioarelor* 677
 " *Martirul, Nuvela* 570
- Apostoliu C.**—„Domnul Traian“, *Povestire* . . . 345
- Aslan G.**—Din problemele vieții 559

Atlas Mic, de Zoologie, colorat, I Omul . . .	367—369
„ „ „ „ „ II Mamiferele . . .	370—372
Augier și Sandeau.—Ginerile lui Poirier . . .	78
Bacalbașa A.—Moș Teacă din Cazarmă . . .	554—555
Bachelin Leo.—Castelul Peleş, <i>Schiță</i> . . .	9
Bălăcescu C.— <i>Poezii</i> , Volumul I . . .	126
„ „ „ „ „ <i>Poezii, Satire și Fabule</i> , vol. II . . .	127
Bălcescu N.—Puterea armată la Români . . .	393
„ „ „ „ „ Biografii istorice cu portrete . . .	566
Balzac.—Eugenia Grandet, <i>Roman</i> . . .	527—529
Bănățeanu Popovici.—Din viața meseriașilor . . .	23—24
Banville.—Sărutarea, <i>Teatru</i> . . .	276
Basarabescu.—Norocul, <i>Schițe și Nuvele</i> . . .	300
Bazin René.—Povestiri duioase . . .	508
Beaude și Pecaut.—Convorbiri despre artă I . . .	50
„ „ „ „ „ Convorbiri despre artă II . . .	56
Beaumarchais.—Bărbierul din Sevilla, <i>Teatru</i> . . .	492
Beldiceanu N.— <i>Povestiri mărunte</i> . . .	536
B. de St. Pierre.—Paul și Virginia, <i>Roman</i> . . .	96—97
Bianu Ion.—Momente culturale . . .	217
Bilciurescu.—Znoave versificate . . .	485
Biografiile oamenilor celebri cu gravuri . . .	26
Björnson.—Tovarășul vesel . . .	589
„ „ „ „ „ Un faliment, <i>Piesă în 4 acte</i> . . .	533
Blok M.— <i>Mamele celebre</i> . . .	123
Bolintineanu D.—Călăt. pe Dunăre și în Bulgaria . . .	610
„ „ „ „ „ Elena, <i>Roman</i> . . .	243—245
„ „ „ „ „ Manoil, <i>Roman</i> . . .	202—203
„ „ „ „ „ Legende istorice, <i>Poezii</i> . . .	20
Bolcaș Lucian.—Năvăliri barbare . . .	531
Boussenard.—Zece mii ani într'un bloc de gheață . . .	619
Bourde.— <i>Patriotul</i> , Despre patrie, Onestitate . . .	54

- Bourget.**—*Cuvântul dat*, trad. de I. Periețenu . 414
- Buna cuviință.**—Cum să se poarte omul în soc. 385—387
- Buzoianu G. T.**—*Egiptul* 72
- „ *Berberii-Hesperidele* 87
- „ *Cartagena și Roma—Cyrena* . . . 95
- Brătescu-Voinești.**—*Neamul Udreștilor. Puiul* . . 668
- Caillavet.**—*Amorul veghiază, Comedie* 463
- „ *Măgarul lui Buridan. Comedie* . . . 532
- Calligari D.**—*Dicționar englezo-român* . . 204—215
- Candrea și Ovid Densușeanu.**—*Povești din diferite regiuni* 464—465
- „ „ *Din popor, cum grăește țăranul român* 351—352
- „ „ *Poezii populare, din dif. regiuni* 522
- Cantemir Dimitrie.**—*Descrierea Moldovei*. . . . 507
- Căplescu, Lt.-Col.**—*Amintiri din Război 1877* . . 553
- Capranica.**—*Amorul lui Dante* 560
- Caraivan Virgil.**—*Povești : Ursul, leul, răsul* . . 365
- „ *Snoave*. 625
- Caragiale I. L.**—*Schițe ușoare*. 58
- „ *Notițe și fragmente literare*. 121—122
- Carlyle Thomas.**—*Munca, Sinceritate, Tăcere*. . 660
- Carmen Sylva.**—*De prin veacuri. I, Nuvele*. . . 7
- „ *De prin veacuri. II,* 40
- „ *Poveștile Peleşului*. . . . 343—344
- „ *Rebia Peleşului*. 119
- „ *Ullranda, Dramă* 275
- „ *O rugăciune* 223
- Caselli.**—*Fecioara dela Argeș*. 588
- Cazaban.**—*Departee de oraș, Nuvele și Schițe*. . 254
- Cehov.**—*Nuvele, traducere din rusește*. . . . 434
- Cervantes.**—*Don Quijote, Povestire comică* . . 218
- Chamiso.**—*Omul care și-a pierdut umbra* . . . 462

Chateaubriand.	—Atala	548
"	René.	549
"	Ultimul abencerage	550
Chendi I.	— <i>Portrete. Literare</i>	627
Chiru N.	—Păcate vechi, Nuvele și Schițe	575
Cicerone.	— <i>Despre prietenie. (De amicitia)</i> . . .	107
"	<i>Despre bătrânețe</i>	339
Codreanu Mihail.	—Din când în când, <i>Poezii</i>	630
Colomb D-na.	— <i>Istorioare pentru copii</i>	17
Compayré Herbert.	—Educația prin instrucț. 537 —538	
Conan Doyle.	—Aventurile lui Scherlock Holmes. 311	
"	Alte av. ale lui Scherlock Holmes 360	
"	Spovedania unui medic	506
Coppée François.	—Prietene, <i>Roman</i>	52
"	Poveste tristă, <i>Roman</i> . 103—104	
"	Lăutarul din Cremona.	419
Corneille P.	—Cidul. Traducere în versuri	665
"	Horatiu, <i>Tragedie</i> în versuri	616
Cosoi H.	—Poveștile Râului	513
Costin.	—Spre primăvară, <i>Versuri</i>	64
Coșbuc.	—Antologia sanscrită, <i>In versuri</i>	285
Creangă.	— <i>Opere complete, Vol. I.</i>	28
"	Moș Nichifor Coțearul, Vol. II.	29
"	Povestea lui Stan Pățitul, vol. III . . .	30
"	Povestea lui Harap Alb, vol. IV . . .	31
"	Amintiri din copilărie, vol. V și VI . 32—33	
Daniel de Foe.	—Robinson Crusoe	262
Daudet Alphonse.	—Avent. lui Tartarin din Tarascon 395	
"	Jack, <i>Roman</i> , trad. de H. Lecca 634-639	
Dauș Ludovic.	—Blestemul, <i>Episod</i>	455
Demetrescu Traian.	—Iubita, <i>Roman</i>	263
"	Cum iubim, <i>Roman</i> . 290—291	
"	Intim, <i>Poeme în proză</i>	603

Demetrescu Traian.—Sensitive, <i>Versuri</i>	604
„ Aquarele, <i>Versuri</i>	605
Demetrescu Mih.—Nuvele, Lake Buturugă	12
Demetriad M.—Renegatul, <i>Melopee</i> în 3 acte	622
Densușianu Ovid.— <i>Din Cronicari</i>	452—453
„ Tradiții și legende populare	600
„ și Candrea.— <i>Povești</i> , adunate din dif. regiuni locuite de Rom.	464 465
„ <i>Din popor</i> , Cum grăește și simte țăranul român	351—352
„ <i>Poezii populare</i> , din diferite ținu- turi locuite de Români	522
Descartes.—Studii asupra Metodei	574
Depărățeanu.—Doruri și amoruri, vol. I, <i>Poezii</i>	42
„ Doruri și amoruri, vol. II, „	45
Dickens Ch.—O noapte de Crăciun, <i>Povești</i>	312
Doinaru.—Aventurile unui volum de poezii	366
Dostoïewsky.— <i>Povestiri</i>	421
„ Precocii	460—461
„ Suflet de copil	509—510
„ Nuvele, traduse de B. Marian	629
Dulfu P.—Legenda Țiganilor, <i>Poem comic</i>	70
Dumas A. (fiul)—Denisa, <i>Dramă</i>	88—89
„ Dama cu Camelii, <i>Roman</i>	280—282
Dufresne.—Jocul de Șah	596—599
Dunăreanu N.—Nuvele și Schițe	544
Eminescu.— <i>Poezii</i> , ediție ilustrată	195—196
„ <i>Povești și nuvele</i>	278—279
Esop.—Vieța și pildele lui	466
Euripide.—Ifigenia în Taurida, trad. în vers.	408
„ Ifigenia în Aulida, trad. în vers.	409
„ Ecuba, <i>Tragedie</i> . trad. în versuri	302
Fabule.—Culeg. din Tichindeal, Asaki, Tăutu, etc.	404

- Facca.**—*Frânzuzele, Comedie-farsă* în 2 acte . 240
- Ferière.**—*Darwinismul, știință popularizată* . . 340
- Filimon.**—*Ciocoii vechi și noi I* 80—81
- „ *Idem, partea II* 82—83
- „ *Idem, partea III* 84
- Flammarion.**—*Ce e cerul? Astronom. popul.* 357—359
- „ *Ce e viața?* 315
- „ *Stârșitul Lumei* 379
- „ *O călătorie în cer* 266
- „ *Fenomenele spiritismului.* 269
- „ *Lumen.* 601—602
- Flaubert Gust.**—*Trei povestiri.* 441—442
- Fundescu I.**—*Basmele Românilor* 591—592
- Gane.**—*Nuvele, Domnița Ruxandra, vol. I.* 305—306
- „ *Nuvele, vol. II. Petru Rareș.* 353—354
- „ *Nuvele, vol. III. Sgârcitul Udrilă.* 355—356
- Gârleanu Em.**—*Odată! Amintiri, Schițe* 292
- Gastineau.**—*Geniile științei și industriei.* 91
- Gauthier Th.**—*Avatar.* 612
- Genevraye.**—*Ombra, Roman de D. Stăncescu.* 21
- Genoveva de Brabant** sau triumful nevinovăției. 520
- Ghica Ioan.**—*Scrisori către V. Alexandri I.* 224—225
- „ „ „ „ *II.* 226—227
- „ „ „ „ *III.* 228—229
- „ „ „ „ *IV.* 230—231
- Ghicitul în palmă.**—Cum se poate cunoaște caracterul, ghicirea trecutului prez. și viit. . 511—512
- Gion-Ionescu.**—*Dacia Caterinei II.* 34
- Gill Andrée și Richepin.**—*Steaua, Dramă* 402
- Gloriile muzicei.**—*Biografii cu portrete* 110
- Goethe.**—*Faust, Tragedie cu ilustrațiuni.* 320—321
- „ *Suferințele tânărului Werther* 38
- Goga Octavian.**—*Poezii, premiate la Ac. Rom.* 286—287

Gogol N.—Oameni vechi.	378
„ Mantaua Călească, trad. din rusește	457
„ O noapte de Maiu, <i>Nuvela</i>	317
„ Revizorul, <i>Comedie</i>	541
Goldsmith Olivier.—Vicarul din Wackefield.	375—376
Gorki.—Azilul de noapte, <i>Piesă</i> în 4 acte	277
„ <i>Nuvela</i> : Celcaș, Macarie, Ciudra etc.	331
„ Scene din viața Vagabonzilor.	682—683
„ Conovalov.— <i>Nuvelă</i>	687
Gorun Ion.—Alb și Negru	557—558
Grandeia Gr.—Fulga, Ideal sau Real	552
Grigorovița Em.— <i>Povești răslețe</i>	504—505
Grillparzer.—Hero și Leandru, <i>Dramă</i>	270
Grimm Frații.— <i>Povești</i> cu ilustrațiuni.	476—478
Halm F.— <i>Camoens</i> . Poem dramatic	480
Hamangiu.— <i>Codul civil adnotat</i>	128—137
„ <i>Procedura civilă adnotată</i>	139—148
Hârsu Lia.— <i>Schițe și Nuvela</i>	491
Hasdeu.— <i>Răsvan și Vidra</i> , poem dramat.	449—450
„ <i>Sic Cogito? Ce e viața?</i>	389—392
Hebbel Fried.— <i>Iudita și Holofern</i> , tragedie	197
„ <i>Inelul lui Ghiges</i> , tragedie	615
Heine.— <i>Nopti Florentine</i>	487
Heliade Rădulescu.—Bucăți alese	546—547
Hoffman.— <i>Povestiri fantastice</i>	458—459
Hugo Victor.— <i>Ernani</i> , dramă	232—233
„ <i>Regele petrece</i> , dramă	264—265
„ <i>Ultima zi a unui condamnat</i>	384
Humboldt Alex.— <i>Privești din natură</i>	313
Huxley.— <i>Noțiuni asupra științelor</i>	41
Ibsen Heinric.— <i>Ziua învierii</i> , epilog dramatic	456
„ <i>Poezii</i> , trad. de Iosif și Anghel	399

Librăria LEON ALCALAY—București

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

Volume reunite și legate elegant în pânză

care pot figura în orice bibliotecă.

<i>Adamescu</i> , Modele de discursuri celebre Române și streine	2.—
<i>Adam E.-fr. Ion</i> , Teatru școlar pentru băieți și fete	1.25
<i>Alexandri V.</i> , Poezii complete Vol. I.	2.50
„ „ Idem Volumul II	2.50
„ „ Idem Volumul III	2.50
„ „ Idem câte 3 Volume legate împreună	6.—
„ Despot Vodă, legendă istorică	1.25
„ Ovidiu : dramă în versuri	1.25
„ Fântâna Blanduziei	1.—
„ — Câte 3 volume legate împreună	2.50
„ Teatru : Cinel Cinel, Kera Nastasia, Barbu Lăutarul, Cetatea Neamțului, Piatra din casă, Florin și Florica	1.25
„ Poezii populare ale Românilor	1.75
<i>Alexandrescu Gr. M.</i> , Poezii, epistole, satire, epigrame	2.—
<i>Amicis Edmondo de. Cuore</i> , (Inimă de copil) cu numeroase ilustrațiuni	3.—
<i>Anestin Victor</i> , Cucerirea Aerului, Baloane. Aeroplane. Blieriot și Aeroplanul seu, aventuri aeriene cu peste 60 de figuri explicative	1.25
<i>Andersen</i> , Povesti alese	1.25
<i>Atlas</i> , mic de Zoologie, Omul și organele sale, Mamiferele, Tabele în culori naturale	3.—
<i>Buna Cuvîință</i> , sau cum trebuie să se poarte omul în toate ocaziile vieții.	1.75
<i>B. de St Pierre</i> , Paul și Virginia	1.25
<i>Bolintineanu. Elena. Roman Original</i>	1.75
„ Manoil	1.25
„ — ambele romane legate împreună	2.50
<i>Buzoianu</i> , Cugetări asupra popoarelor vechi (Africa)	1.75
<i>Caragiale</i> , Schițe ușoare și Notițe și Fragmente	1.75

